

Migrantskim in begunskim otrokom prijazne podporne storitve v primerih spolnega nasilja in nasilja zaradi spola

Sofinancirano iz sredstev
programa Evropske unije
»Pravice, enakost in državljanstvo«

Program BASE

Program BASE za razvijanje kompetenc

(WP3_D3.2)

Vsebina

Vsebina.....	2
Projekt BASE.....	1
Program BASE	1
Program BASE za razvijanje kompetenc za strokovne delavce.....	2
O kurikulumu.....	2
1 Kako začeti delavnico in aktivirati skupino	4
1.1 Sprehodimo se in se spoznajmo	4
1.2 Podobnosti	5
1.3 Dve resnici, ena laž.....	6
1.4 ABC.....	6
1.5 Osnovna pravila	7
1.6 Pa začnimo: predstavitve na mah	7
1.7 Ogrejmo se in poiščimo svoje mesto	8
1.8 Drugačna predstavitev	9
1.9 Prepustimo se nevihti	9
2 Ozaveščanje o vprašanju spola	11
Teme in učinki	11
Učne aktivnosti	12
2.1 Enakost spolov je človekova pravica.....	12
3 Nasilje na podlagi spola in družbeno-kulturni kontekst	13
Teme in učinki	13
Učne aktivnosti	15
3.1 Pravice za vse in pravna zavest.....	15
3.2 Vsi smo migranti – medkulturna zavest.....	17
4 Razumevanje migracij in ranljivosti otrok na begu.....	18
Teme in učinki	18
Učne aktivnosti	20
4.1 O pojmi in definicijah I.....	20

4.2	Družbeno-kulturne omejitve in psihološki učinki na otroke na begu	21
4.3	O pojmi in definicijah II	22
4.4	Kakor se spopasti z neželenimi učinki	23
4.5	Meditacija prijaznosti	24
4.6	Decentracija skozi podobe	25
5	Komuniciranje z mladoletnimi migrantkami, ki so preživele nasilje na podlagi spola	27
	Teme in učinki	27
	Učne aktivnosti	28
5.1	Komuniciranje z migrantskimi ženskami/dekleti, ki so preživele nasilje na podlagi spola - scenariji	28
6	Mreža skupne podpore v primerih nasilja zaradi spola	29
	Teme in učinki	29
	Učne aktivnosti	31
6.1	Koraki h ključnim smernicam za podporo v primerih nasilja zaradi spola	31
6.2	Ustvarjanje varnega prostora	32
6.3	Izjava o načelih navdihujočih praks na področju nasilja zaradi spola	33
6.4	Poznavanje svojih prednosti in slabosti	34
6.5	»Kulturnakaj?«	35
6.6	Potovanje z vizijo	36
6.7	Tržnica aktivnosti	37
6.8	Nema »talna« razprava	38
6.9	Informativni list o zakonodaji in prijavljanju primerov nasilja zaradi spola	40
6.10	»Možganska nevihta«	40
6.11	Izbiranje tematskega kotička	42
6.12	Analiza polja sil	42
6.13	Razvijanje projektnega okvira	43
6.14	Prvi korak	44
7	Zaključevanje delavnice – povratne informacije in aktivnosti za prenos znanja	45
7.1	Hitre povratne informacije	45
7.2	Table z listi in odprtimi vprašanji/Konec usposabljanja: 4 do 6 koncev	45

7.3	Učenje za prihodnost	46
8	Gradivo.....	48
8.1	Izroček s primeri scenarijev za aktivnost “Družbeno-kulturne omejitve in psihološki učinek na otroke na begu”	48
8.2	Vzorčne fotografije	49
8.3	Izročki s scenariji za aktivnost “Komuniciranje z migrantskimi ženskami/dekleti, ki so preživele nasilje na podlagi spola”	51
8.4	Analiza polja sil.....	57

Pravno obvestilo in zavrnitev odgovornosti

Pričujoči dokument je oblikovan v sklopu projekta BASE: Migrantskim in begunskim otrokom prijazne podporne storitve v primerih spolnega nasilja in nasilja zaradi spola. Delovni program Evropske komisije »Pravice, enakost in državljanstvo«, referenčna številka: REC-RDAP-GBV-AG-2017/ 809952.

Dokument je nastal ob finančni pomoči delovnega programa Evropske unije »Pravice, enakost, državljanstvo«. Njegova vsebina, za katero so odgovorni izključno avtorji, v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Izvirni dokument

BASE partnership. 2019. *BASE Program Guidelines*. BASE: Migrant & refugee child-friendly support services in cases of sexual and gender-based violence, Rights, Equality and Citizenship Work Programme of the European Commission, Reference Number: REC-RDAP-GBV-AG-2017/ 809952.

Urednika

Iliana Balabanova, GAF, Bolgarija

Martin Stark, abif, Avstrija

Sofinancirano iz sredstev
programa Evropske unije
»Pravice, enakost in državljanstvo«

Projekt BASE (REC-AG-2017/REC-RDAP-GBV-AG-2017/809952) je sofinanciran s sredstvi programa Evropske komisije "Pravice, enakost in državljanstvo". Za vsebino in gradiva projekta so odgovorni izključno njegovi avtorji. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za kakršno koli rabo, ki lahko izhaja iz informacij, podanih v tem dokumentu.

Projekt BASE

Projekt BASE je odziv na potrebe po spodbujanju otrokom prijaznih postopkov v primerih nasilja zaradi spola nad mladoletnimi begunkami/migrantkami z razvijanjem trajnostnih strategij za spodbujanje vključujočega komuniciranja in kulture zaupanja med izvajalci svetovalnih in podpornih storitev (socialnimi delavci, zdravstvenimi delavci, akterji iz nevladnih organizacij, psihologi, delavci v šoli, organi kazenskega pregona), žrtvami, njihovimi svojci in skupnostmi, s čimer preprečujemo ponovno travmatizacijo žrtev in spodbujamo prijavljanje nasilja zaradi spola.

Z ozaveščanjem o tem pojavu ter spodbujanjem vključujočega komuniciranja in kulture zaupanja med žrtvami, njihovimi družinami, izvajalci svetovalnih in podpornih storitev ter skupnostmi projekt BASE ne nazadnje prispeva tudi k omejevanju nasilja zaradi spola nad mladoletnimi begunkami/migrantkami.

Program BASE

Cilji učnega programa BASE so:

- opolnomočenje migrantk za delo kulturnih mediatork v postopkih, ki obravnavajo nasilje na podlagi spola nad mladoletnimi begunkami/migrantkami;
- izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za komuniciranje in obravnavanje potreb mladoletnih migrantk in njihovih družin;
- spodbujanje vključujočih svetovalnih in podpornih storitev ter postopkov, zmanjševanje ponovne travmatizacije žrtev in s tem prispevanje k večji prepoznavnosti pojava znotraj migrantskih skupnosti (omogočanje lažjega razkrivanja in prijavljanja) in k njegovemu preprečevanju (z ozaveščanjem).

Program BASE se deli na dva kurikulumata:

- Kurikulum BASE za kulturno mediatorko
- Program razvijanja kompetenc za strokovne delavce

Program BASE za razvijanje kompetenc za strokovne delavce

Program BASE za razvijanje kompetenc je učno orodje, ki naj bi strokovnim delavcem, neposredno/posredno vključenim v delo z migrantskimi skupnostmi in v obravnavo primerov spolnega nasilja in nasilja zaradi spola nad deklicami, pomagalo izboljšati sposobnosti komuniciranja z žrtvami tovrstnega nasilja na otroku prijazen in kulturno ozaveščen način. Cilji programa BASE za razvijanje kompetenc so:

- okrepiti ozaveščenost strokovnih delov o načinih, na katere kulturno ozadje vpliva na nasilje na podlagi spola, kot tudi o različnih vidikih postopkov, kot so razkritje/prijava zlorabe/nasilja
- pomagati strokovnim delavcem krepiti veščine komuniciranja z žrtvami in družinami
- povečati zmogljivosti in razširiti strategije strokovnih služb z vključevanjem kulturnih mediatorok kot ključnih podpornih oseb pri komuniciranju z migrantkami, žrtvami nasilja, ter njihovimi družinami
- izpopolnjevanje znanja in razvijanje strategij za medsektorsko sodelovanje.

O kurikulumu

Pred snovanjem programa BASE in pričujočega Programa za razvijanje kompetenc smo izvedli intenzivne teoretične in terenske raziskave z metodo fokusnih skupin v posameznih partnerskih državah. Cilj faze teoretičnega raziskovanja je bil pridobiti vpogled v to, kako se v partnerskih državah uradno beležijo različne oblike nasilja zaradi spola, ali so katere od njih še posebej pogoste in če so, v kolikšni meri, katere oblike svetovalnih in podpornih storitev so na voljo dekletom, žrtvam nasilja zaradi spola, ter kateri so primeri dobre prakse v partnerskih državah¹.

Rezultati raziskovalne faze so pokazali, da se razmere v partnerskih državah zelo razlikujejo glede na prisotnost migrantskih skupnosti, značaj in razširjenost določenih oblik nasilja zaradi spola, razpoložljivost svetovalnih in podpornih storitev ter dojemanje vloge kulturnih mediatorok. Zato smo kurikulum oblikovali tako, da omogoča prilagajanje razmeram v posamezni državi ali specifikam posameznih skupin udeležencev² usposabljanja. To smo dosegli na dva načina:

- 1) Da bi dosegli prej omenjene cilje, smo kurikulum razdelili na sklope učnih modulov. Pri vsakem od modulov smo projektni partnerji razdelali učinke oziroma navedli kompetence, ki naj bi jih udeleženci med usposabljanjem razvijali.
- 2) Na podlagi pričakovanih učinkov smo za vsak modul zasnovali nabor učnih aktivnosti. Pri izbiri aktivnosti smo dali prednost sodelovalnim strategijam in metodam neposrednega učenja, uvodna predavanja pa zmanjšali na minimum. Sodelovalne metode so namreč primernejše za ohranjanje

¹ Več o predhodnih raziskavah in njihovih rezultatih najdete na spletni strani projekta <http://base.uncrcpc.org//Main/BaseTools>

² V priložniku uporabljeni izrazi, zapisani v slovnici obliki moškega spola, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

interakcije na učnih urah in spodbujanje udeležencev za prenos znanja na podlagi izmenjave strokovnih izkušenj.

Trenerji lahko izbirajo med različnimi učnimi aktivnostmi znotraj vsakega modula in v izvajanju usposabljanja določenim dejavnostim dajejo prednost pred drugimi. Posebej priloženi Priročnik za usposabljanje trenerjev vsebuje informacije o tem, kaj je treba upoštevati pri izvajanju usposabljanja, pa tudi okvirne načrte usposabljanja.

Program za razvijanje kompetenc sestavljajo naslednji moduli:

- Ozaveščenost o vprašanju enakosti spolov
- Nasilje na podlagi spola in družbeno-kulturni kontekst
- Razumevanje migracij in ranljivosti otrok na begu
- Mreža skupne podpore v primerih nasilja zaradi spola
- Komuniciranje z mladoletnimi migrantkami, ki so preživele nasilje na podlagi spola

Vsak od teh modulov vsebuje opis pričakovanih učinkov in vrsto učnih aktivnosti, s katerimi te učinke dosežemo. Poleg tega kurikulum vsebuje tudi niz aktivnosti za začetek in zaključevanje delavnice za usposabljanje.

1 Kako začeti delavnico in aktivirati skupino

1.1 Sprehodimo se in se spoznajmo

CILJ: Cilji te aktivnosti so pomagati udeležencem, da se bolje spoznajo (vendar ne s predstavitvami sede, kot je to običajno), ter spodbuditi njihovo zanimanje, pritegniti njihovo pozornost in povečati pripravljenost za sodelovanje, hkrati pa oblikovati skupine za nadaljnje skupinske aktivnosti.

OPIS: Pripravite vzdušje z izborom in predvajanjem sproščujoče in vedre glasbe. Nato zaprosite udeležence, naj vstanejo in se sprehodijo po prostoru, ki ga zamejujejo v krog postavljeni stoli.

Medtem ko se udeleženci gibljejo po prostoru, jim podajte naslednja navodila:

- »Občasno bom glasbo ugasnil.«
- »Ko glasba utihne, se ustavite in z osebami, ki stojijo najbližje vam, oblikujte skupinice po tri.«
- »Znotraj teh skupinic se na kratko predstavite: z imenom (ne pa tudi priimkom), povejte, kaj ste po poklicu ali kaj drugega o sebi. Na primer: »Sem Almira in delam kot psihologinja« ali pa »Ime mi je Rona. Sem pustolovskega duha.«
- »Ko spet zaslišite glasbo, se znova sprehodite po prostoru.«
- »Vsakič, ko glasba spet utihne, oblikujte skupinice po tri osebe s tistimi udeleženci, s katerimi še niste govorili, in se jim predstavite.«

Tako v naslednjih 5 minutah 3- do 4-krat predvajajte in ugasnite glasbo.

Nato, ko se glasba še predvaja, prosite sodelujoče, naj v trenutku, ko glasba utihne, stopijo pred drugo osebo in povedo ime in poklic te druge osebe. Na primer: »Ti si Almira, psihologinja« ali »Ime ti je Rona in si pustolovskega duha«. V naslednjih 5 minutah znova 3- do 4-krat ugasnete in spet predvajate glasbo.

Če se udeleženci med seboj že poznajo, jim lahko daste drugačna navodila za pogovor v času, ko glasba utihne. Na primer: naj povedo, katera je njihova sanjska turistična destinacija, najljubša hrana ipd.

Ob zaključku aktivnosti, ko še zadnjič utiša glasbo, zaprosite udeležence, naj se razdelijo v skupine po 5–6 oseb. Nato jim povejte, da bodo v tako oblikovanih skupinah sodelovale v naslednjih aktivnostih tega modula.

VRSTA AKTIVNOSTI: spoznavna aktivnost

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 10 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: prostor, obkrožen s stoli, znotraj katerega se udeleženci lahko udobno sprehajajo.

UČINKI:

- Udeleženci se med seboj bolje spoznajo.
- Poveča se njihovo zanimanje za sam modul in sodelovanje v njem.
- Udeleženci se razdelijo v skupine za nadaljnje skupinske aktivnosti.

VIR: ni na voljo

1.2 Podobnosti

CILJ: Udeleženci delavnice se spoznajo in se sprostijo.

OPIS:

1. Udeležence zaprosite, naj vstanejo in se postavijo v krog, tako da se bodo gledali.
2. Pojasnite jim, da boste prebrali trditev, oni pa se bodo morali odločiti, ali ta zanje velja ali ne. Če trditev zanje velja, naj naredijo korak naprej, v notranjost kroga. Če trditev zanje ne velja, naj ostanejo na svojih mestih.

Opomba: Udeleženci imajo pravico ostati pri miru in se ne premakniti s svojega mesta.

3. Zaprosite udeležence, naj pred odločitvijo, ali bodo stopili korak naprej, o vsaki trditvi premislijo. Opozorite jih, da je interpretacija trditve povsem subjektivna in da ne obstajajo pravilne ali nepravilne interpretacije.

Nasvet za trenerja: Trditve preberite vsako posebej. Med eno in drugo trditvijo počakajte, da se udeleženci odločijo. Če je treba, dovolite tudi čas za razpravo. Preden preberete naslednjo trditev, udeležence zaprosite, naj se vrnejo na svoja mesta, če so med razpravo stopili naprej v notranjost kroga.

Seznam trditev:

- a) Danes sem zajtrkoval/-a.
- b) Rad/-a imam sneg.
- c) Kraj, kjer prebivam, imam za svoj dom.
- d) Rad/-a spremljam šport ali se v njem udeležujem.
- e) Rodil/-a sem se v Evropi.
- f) Govorim več kot en jezik.
- g) Rad/-a kuham.
- h) Sem v partnerski zvezi.
- i) Imam otroke.
- j) Všeč mi je, kako pojem, čeprav drugim ni.
- k) Ob eni od trditev v tej vaji sem se odločil/-a, da se ne bom odzval/-a, čeprav je veljala tudi zame.

Ta aktivnost omogoča udeležencem, da prepoznajo podobnosti in razlike, bodisi med svojimi kulturami, matičnimi državami ali med seboj kot posamezniki. Izberite trditve, ki najbolje ustrezajo kontekstu države ali so na splošno bolj neproblematične.

VRSTA AKTIVNOSTI: spoznavna igra

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: odprt prostor, dovolj velik, da je v njem udeležencem udobno in se lahko postavijo v krog.

VIR: <http://www.culturalorientation.net/providing-orientation/tools/icebreakers> (Cultural Orientation Resource Center)

1.3 Dve resnici, ena laž

CILJ: Udeleženci se bodo bolje spoznali in ustvarile temelje za medsebojno sodelovanje.

OPIS:

1. Udeležence zaprosite, naj vstanejo in se postavijo v krog. Povejte jim, da je namen te vaje, da se bolje spoznajo.
2. Pojasnite, da bo vsak od njih moral povedati, kako mu/ji je ime, potem pa dodati še dve resnični in eno lažno trditev o sebi. Ostali udeleženci bodo morali uganiti, katera trditev ni resnična. Da bi bila aktivnost čim bolj zabavna, naj se vsi poskušajo domisliti čim bolj realističnih laži.
3. Potem ko udeleženec, ki je na vrsti, pove tri stvari o sebi, ostali glasujejo za trditev, za katero menijo, da je neresnična. Ob koncu vsakega kroga avtor trditev razkrije, katera je bila laž.

VRSTA AKTIVNOSTI: spoznavna igra

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: ni posebnih zahtev

VIR: icebreakers.ws. Dostopno na spletni strani: <https://www.icebreakers.ws/small-group/two-truths-and-a-lie.html> (Maria Elli Doufexi Kaplani; KMOP)

1.4 ABC

CILJ: Namen te aktivnosti je pomagati udeležencem, da se bolje spoznajo. Z njo se bodo sodelujoči začeli počutiti bolj opolnomočeni kot posamezniki znotraj skupine.

OPIS:

- Pojasnite in s svojim zgledom pokažite, kaj pričakujete od vsakega udeleženca:
- »Predstavite se z imenom, povejte, kje ste se rodili, nato pa pod A, B in C naštejete še tri pozitivne stvari o sebi.«

VRSTA AKTIVNOSTI: skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 20 minut, odvisno od velikosti skupine

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: soba ali avla, dovolj prostorna za vašo skupino.

UČINKI:

- Udeleženci se na začetku usposabljanja tako bolje spoznajo in pridobijo samozavest.

VIR: ni na voljo

1.5 Osnovna pravila

CILJ: Namen te aktivnosti je pomagati udeležencem določiti osnovna pravila, po katerih se bodo ravnali med sodelovanjem v usposabljanju.

OPIS:

- Udeležencem predstavite nekaj primerov osnovnih pravil, kot so spoštovanje časovnih omejitev aktivnosti, zaupnost, uporaba telefonov ipd., in jih pozovite, naj še sami predlagajo dodatna pravila, ki se jim zdijo pomembna za učinkovito učenje.
- Posebej pretehtajte vsako od sprejetih pravil, zakaj je pomembno za skupino in posameznike v njej, in s tem spodbudite skupinsko razpravo.
- Potem se ko skupina dogovori glede osnovnih pravil, poskrbite, da bodo ta na vidnem mestu ves čas usposabljanja, in po potrebi opozorite nanje v nadaljevanju usposabljanja.

VRSTA AKTIVNOSTI: skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 10 minut, odvisno od velikosti skupine

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dovolj velik prostor, da lahko skupina udobno sodeluje; tabla z listi ('flipchart'), pisala, lepilne blazinice (npr. UHU patafix).

UČINKI:

- S tem ko se udeleženci skupaj dogovorijo, kakšna bodo osnovna pravila, prevzamejo odgovornost za to, da jih bodo spoštovali.

VIR: ni na voljo

1.6 Pa začnimo: predstavitve na mah

CILJ: Predstavitev in razmislek o občutkih in pričakovanjih glede usposabljanja.

OPIS: Po sobi razporedite več tabel z listi, nanje pa zapišite trditve, ki bodo udeležence spodbujale k razmišljanju o svojih občutkih in pričakovanjih. Spodaj je navedenih nekaj primerov trditvev, ki jih je mogoče uporabiti:

- Po mojem mnenju je ta tema ...
- Bojim se, da ...
- Moje idealno usposabljanje bi vključevalo ...
- Trenutno bi me v zvezi s temo zanimalo ...
- Upam, da mi bo usposabljanje prineslo izkušnjo ...
- Skrbi me, da ...
- Da bil/-a ob koncu usposabljanja zadovoljen/-na, je pomembno, da ...

Udeležence povabite, naj se sprehodijo po prostoru in dopolnijo dane stavke (na liste naj zapisujejo svoje nadaljevanje stavka drugo pod drugo). Ko zaključijo, si vsi skupaj vzemite nekaj časa za premislek o rezultatih.

Nasvet za trenerja: Na koncu učne ure se lahko vrnete k tablam in ocenite, ali so bila prvotna pričakovanja izpolnjena.

VRSTA AKTIVNOSTI: plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15–30 minut, odvisno od skupnega časa na voljo in trditev, ki jih je treba dopolniti.

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: table z listi ('flipcharts') z nedokončanimi stavki ter pisala

VIR: Rabenstein, Reinhold / Reichel René / Thanhoffer, Michael (2001): Das Methoden-Set. 5 Bücher für Referenten und Seminarleiterinnen. 1. Anfängen. Münster, Ökotopia.

1.7 Oglejmo se in poiščimo svoje mesto

CILJI: Namen te aktivnosti je s telesnim gibanjem poživiti skupino pred začetkom vaj, udeležencem pomagati, da se še bolje spoznajo med seboj, in okrepiti njihov občutek povezanosti s skupino.

OPIS: Zaprošite udeležence, naj vstanejo in stopijo na sredino prostora. Nato preberite imena različnih kategorij in povabite sodelujoče, naj se glede na kategorijo zvrstijo na eno ali drugo stran prostora. Na primer:

- Ženske na desno in moški na levo stran prostora; potem ...
- Koprčani (če se usposabljanje izvaja v Kopru) na desno, ostali na levo stran prostora;
- socialni/zdravstveni delavci na desno, ostali na levo;
- vegetarijanci na desno, ostali na levo;

in tako naprej.

Kategorije lahko izbirate in prilagajate po svoje.

VRSTA AKTIVNOSTI: aktivnost za poživitev

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 10 min

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dovolj prostora za neovirano gibanje udeležencev

UČINKI:

- Aktivnost v udeležencih sprosti energijo in napetost, hkrati krepi njihovo telesno čilost in spodbuja prekrvavitev, kar pomaga ohranjati osredotočenost in pozitivno energijo.
- Udeleženci spoznajo, da imamo včasih tudi z različnimi ljudmi nekaj skupnega.

VIR: ni na voljo

1.8 Drugačna predstavitev

CILJ: Medsebojno spoznavanje in ustvarjanje temeljev za sodelovanje.

OPIS: Pozdravite udeležence usposabljanja in se skupini predstavite.

1. Zaprošite sodelujoče, naj vstanejo in se postavijo v krog, ter jim povejte, da bo namen naslednje vaje medsebojno spoznavanje.
2. Pojasnite, da se bo moral vsak od njih predstaviti z imenom in odgovoriti na vprašanje, katero glasbo najraje posluša.
3. Potem ko vsi udeleženci odgovorijo na vprašanje, lahko skupina med odgovori poišče morebitne podobnosti.

Nasvet za trenerja: Priporočljivo je, da se trener prvi predstavi na tak način in tako ponudi udeležencem zgled.

VRSTA AKTIVNOSTI: spoznavna igra

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: ni posebnih zahtev

VIR: ni na voljo

1.9 Prepustimo se nevihti

CILJ: Namen te aktivnosti je pomagati strokovnim delavcem, da se znebijo negativnih občutkov in čustev in boljše začetijo resničnost.

OPIS: Prosite udeležence, naj vstanejo in se postavijo v krog, nato predstavite aktivnost: *Kot skupina bomo v tej sobi ustvarili nevihto. Morali se boste zbrati in uporabiti domišljijo. Nevihto bomo ustvarili z rokami in nogami, zato poskrbite, da boste imeli dovolj prostora za gibanje. Poglejmo, kaj bomo počeli. (Prikažite vsak posamezen gib.) Opazujte moje roke, in ko začnem z njimi početi nekaj novega, ponovite za menoj.*

Začnite izvajati nize gibov:

- Podrgnite dlani skupaj. Če želite, lahko pripovedujete o nevihti: *V hribih smo. Poletje je in pripravlja se k nevihti. Zapiha veter, listje pošumeva in oblak zakrije sonce.*
- Tlesknite s prsti: *Sprva samo malo porosi, potoki in reke oživijo in jezera se začnejo polniti.*
- Z dvema prstoma tlesknite ob dlan: *Dež se nekoliko okrepi. Voda hitro odteka s pobočij hribov.*
- Plosknite: *Nevihta postaja vse močnejša. Kaplje dežja so vse težje in večje. Reke in potoki naraščajo. Vodna zajetja ter veliki zadrževalniki deževnice in talečega se snega se polnijo.*
- Z dlanmi tlesknite po stegnih in udarite z nogo ob tla: *Poletni naliv je na vrhuncu, veter zavija med drevesi, debele dežne kaplje hitro močijo tla.*
- Plosknite: *Naliv je bil močan, toda kot veliko poletnih neviht tudi ta ne traja dolgo. Dež popušča in veter se umirja.*
- Z dvema prstoma tlesknite ob dlan.
- Tlesknite s prsti: *Dežne kaplje, ki padajo v vodne zbiralnike, so vse bolj drobne.*

- Podrgnite dlani skupaj: *Izza oblakov posije sonce, listi so sveži, mokri in zeleni. Po pobočju se vijejo potočki in se stekajo v mlakuže.*
- Zašepetajte: *In naša nevihta je mimo.*
- Nehajte drgniti dlani skupaj. Nekaj trenutkov ostanite v tišini.

VRSTA AKTIVNOSTI: igra za poživitev

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 10 min

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dovolj prostora, da se udeleženci lahko neovirano gibljejo.

UČINKI:

- Udeleženci se znebijo negativnih čustev in občutkov in boljše začutijo resničnost.

VIR: ni na voljo

2 Ozaveščanje o vprašanju spola

Teme in učinki

Teme	Učinki ³		
	Znanje	Spretnosti	Stališča/vrednote/odnosi
Ozaveščanje o vprašanju spola <ul style="list-style-type: none">družbeni spol, biološki spol in spolnostpatriarhat, feminizem, moškost, ženskost, družbeni spol in spolna pravičnost, nasilje in zatiranje ter njihovo prepletanje	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none">zna pojasniti osnovne pojme, kot so biološki spol, družbeni spol in spolnost;zna pojasniti osnovne definicije patriarhata, feminizma, moškosti, ženskosti, družbenega spola ter spolne pravičnosti, nasilja, zatiranja in njihovega prepletanja ter navesti primere.	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none">razlikuje med čustvenimi in družbenimi vidiki spolnosti;je sposoben analizirati in oceniti vpliv družbeno-kulturnega konteksta na oblikovanje predstav o biološkega spola, družbenega spola in spolnosti;je sposoben analizirati in oceniti vpliv kulturnih, političnih, pravnih, filozofskih, moralnih, etičnih in verskih vidikov življenja na spolnost ter obratno.	<ul style="list-style-type: none">razvijanje kritičnega mišljenja o družbenem spolu in spolnosti;reflektiven odnos do družbenega konstrukta spola.

³ Definicije znanja, spretnosti in stališč/vrednot/odnosov v skladu z Evropskim referenčnim okvirom o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7) [27.06.2019]

Učne aktivnosti

2.1 Enakost spolov je človekova pravica

CILJ: Usposobiti udeležence za prepoznavanje splošno razširjenih praks, ki odražajo podrejeni položaj žensk v večini družb, ter za razmislek o njih v povezavi s patriarhatom in vprašanjem enakosti spolov.

OPIS:

1. Udeležence razdelite v manjše skupine po 5–6 oseb. Vsaka skupina naj razpravlja o dveh izmed naslednjih trditev, predhodno napisanih na kartice:

<ul style="list-style-type: none">- Sinovi skrbijo za svoje starše, ko ti ostarijo.- Otrok prevzame očetov priimek.	<ul style="list-style-type: none">- Ženska sodi za štedilnik.- Fantje ne jočejo.
<ul style="list-style-type: none">- Po poroki ženska zapusti hišo svojih staršev.- Ženska je ženski najhujša sovražnica.	<ul style="list-style-type: none">- Samo moški je lahko mehanik.- Dolžnost moškega je, da s svojim delom preživlja družino.

2. Povabite skupine, naj svoja razmišljanja delijo z vsemi udeleženci, nato pa se pogovorite o naslednjih vprašanjih:

- Kaj te trditve povedo o položaju moških/žensk?
- Kakšno vlogo imajo različne institucije pri ohranjanju teh praks in prepričanij?
- Kdo ima korist od takšne spolne hierarhije?

3. Mogoče bo kdo od udeležencev omenil patriarhat ali patriarhalno miselnost. Izkoristite to priložnost za podrobno razpravo o patriarhalnem sistemu in neenakosti med spoloma. Za vsak primer si pripravite kratko predstavitev o enakosti spolov, ki bo vključevala naslednje teme: nasilje nad ženskami, ženske v procesu odločanja, ekonomska neodvisnost žensk, ženske na trgu dela.

Nasvet za trenerja: Patriarhat je opredeljen kot nadzor moških nad delom, reproduktivno močjo in spolnostjo žensk. Patriarhat moškim in ženskam predpisuje določene vloge. Neenakost med spoloma je posledica patriarhalne ureditve družbe; enakost spolov je ena od človekovih pravic. Opolnomočene ženske in dekleta prispevajo k zdravju in produktivnosti svojih družin, skupnosti in držav skozi verižno reakcijo, ki prinaša korist vsem.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna metoda

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 1 uro

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: kartice s trditvami

VIR: CARE Gender, Equity, and Diversity Training Materials, str. 205

<https://www.care.org/sites/default/files/documents/Gender%20Equity%20and%20Diversity%20Module%204.pdf>

3 Nasilje na podlagi spola in družbeno-kulturni kontekst

Teme in učinki

Teme	Učinki ⁴		
	Znanje	Spretnosti	Stališča/vrednote/odnosi
Družbeno-kulturni kontekst <ul style="list-style-type: none"> terminologija in osnovni pojmi zakonodaja o diskriminaciji in človekovih pravicah medkulturni odnosi kulturna senzibilizacija 	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> zna na kratko opisati zadevni pravni okvir in pravice migrantov; prepozna in poveže ključne konceptualne in terminološke lastnosti, primerja uresničevanje človekovih pravic migrantov v različnih okoljih; pridobi poglobljeno znanje o zadevnih pojmi in terminologiji, zna ovrednotiti pravni okvir in kritično osvetliti uresničevanje človekovih pravic migrantov ; zna opredeliti osnovne pojme (kultura/etnična pripadnost, medkulturni stik, konflikt med kulturami itd.); 	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> zna opredeliti osnovne pojme in obvlada ključno terminologijo s področja človekovih pravic in enakosti; zna uporabiti pravne podlage s tega področja; izpostavi probleme v zvezi z uresničevanjem človekovih pravic migrantov; prepozna kršitve človekovih pravic migrantov; se je sposoben odločiti, v katerih primerih je nujno prijaviti kršitve človekovih pravic; 	<ul style="list-style-type: none"> usvojitev ustrezne terminologije; uporaba ustrezne terminologije v praksi; poznavanje zakonodaje na področju diskriminacije in človekovih pravic; zagovarjanje pravic migrantov; prevpraševanje o pravicah migrantov; upoštevanje pravnih postopkov med izvajanjem dela; razpravljanje o pravnih pravicah migrantov; povezovanje zakonodaje s prakso; reševanje medkulturnih konfliktov; razumevanje in spoštovanje drugih kultur in tradicij; postavljanje kulturne večvrednosti pod vprašaj; podpiranje ljudi iz različnih kulturnih okolij;

⁴ Definicije znanja, spretnosti in stališč/vrednot/odnosov v skladu z Evropskim referenčnim okvirom o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7) [27.06.2019]

	<ul style="list-style-type: none"> • prepozna primere medkulturnosti na mikro ravni družbenega življenja; • izpostavi etične dileme v okviru medkulturnih konfliktov; • razume kulturne razlike kot ključni izziv sodobne družbe; • se zaveda pomena boja proti ksenofobiji, nestrpnosti, diskriminaciji, stereotipom in (spolnemu) nasilju; • oriše jezikovne prepreke in izzive pri delu s tolmači v pravnih postopkih, ki zadevajo migrante; • zna pojasniti pomen empatije in potrpežljivosti pri delu z ljudmi, ki prihajajo iz drugačnih kulturnih okolij. 	<ul style="list-style-type: none"> • je sposoben razčleniti vzroke za pojav medkulturnih konfliktov v določeni družbi; • prepozna primere konfliktov med kulturami; • medkulturne konflikte ponazori s primeri; • se zaveda pomena boja proti ksenofobiji in prizadevanj za krepitev družbene vključenosti; • je sposoben premagati jezikovne prepreke in specifične razlike pri delu s prevajalci/tolmači; • zna opisati dejavnike empatije in potrpežljivosti, ki prispevajo k integraciji migrantov v družbo. 	<ul style="list-style-type: none"> • reševanje konfliktnih vprašanj, ki izhajajo iz soočanj med različnimi kulturami; • sprejemanje migrantov kot enakovrednih oseb; • izkazovanje pripravljenosti za komuniciranje z migranti na kulturn in spoštljiv način; • razprava o pomenu kulturne senzibilizacije; • sprejemanje ideje o potrebi po kulturni senzibilizaciji; • spoštljiva in strokovna obravnava migrantov; • pomoč tolmačem, ki sodelujejo v (pravnih) postopkih; • zagovarjanje in varovanje medkulturnih razlik.
--	--	--	---

Učne aktivnosti

Naslednje aktivnosti, ki se izvajajo v živo, je mogoče prilagoditi nacionalnemu okolju vsake države na način, da bodo ustrezale specifičnim potrebam udeležencev ter potrebam, zaznamim med teoretičnimi in terenskimi raziskavami.

3.1 Pravice za vse in pravna zavest

CIU: Ozaveščanje o družbeno-kulturnem kontekstu in univerzalnosti človekovih pravic. Udeleženci se bodo seznanili s pojmi in osnovno terminologijo s področja človekovih pravic ter s tem pridobili podlago za razumevanje univerzalnosti človekovih pravic.

OPIS:

Predstavite ključne pojme in nekaj najpomembnejših značilnosti človekovih pravic s pomočjo kartic, na katerih je napisano naslednje:

Vsi ljudje se rodijo svobodni ter imajo enako dostojanstvo in pravice.

Pojem človekovih pravic temelji na prepričanju, da ima vsak človek pravico *uživati svoje pravice brez diskriminacije.*

Posamezniki in skupine so opolnomočeni za uveljavljanje svojih pravic.

Človekove pravice so opredeljene kot vsota splošnih zagotovil, ki posameznike in skupine ščitijo pred dejanji in opustitvami, ki posegajo v temeljne svoboščine, pravice in človeško dostojanstvo.

Človekove pravice zajemajo vse vidike življenja, njihovo uresničevanje pa ženskam in moškim omogoča, da si življenje oblikujejo v enakopravnosti in spoštovanju človeškega dostojanstva. Vključujejo državljanske in politične pravice, socialne, ekonomske in kulturne pravice ter kolektivne pravice narodov do samoodločbe, enakosti, razvoja, miru in čistega okolja.

Nekaj najpomembnejših značilnosti človekovih pravic:

- **Univerzalnost.** To so pravice, ki jih vsi ljudje pridobimo ob rojstvu, in so mednarodno zagotovljene.
- **Nedeljivost.** Opredeljevanje nekaterih pravic kot pravice prve generacije in drugih kot pravice druge generacije ustvarja nevarno hierarhijo, ki spodkopava uživanje pravic.
- **Soodvisnost.** Vsaka od človekovih pravic se nanaša na druge, temelji na predpostavki inherentnega dostojanstva in enakovrednosti vseh ljudi in je neodtujljiva.
- **Državam in državnim akterjem nalaga obveznosti.** Te obveznosti od države zahtevajo, da nekaj stori, npr. da vsem državljanom zagotovi dostop do prehrane, osnovnega izobraževanja, zdravstva in bivališča, pa tudi da česa ne počne, npr. ne krši pravic z nezakonitim omejevanjem posameznikove svobode gibanja ali s poseganjem v posameznikovo zasebnost.
- **So pravno zaščitene.** »Človekove pravice« niso omejene na pravice, ki jih priznava nacionalno pravo. Zaveze o človekovih pravicah, sprejete v mednarodnih pogodbah, so priznane kot pravice, ki pripadajo vsakemu človeku in jih ne more spodkopati niti ustava niti noben drug nacionalni zakon. S podpisom mednarodne pogodbe se namreč država pravno zavezuje, da se bo njen nacionalni red (ustava, zakoni, proračuni, prakse itd.) podredil temu standardu. Kadar nacionalni zakoni ali prakse ne dosegajo standardov človekovih pravic, ki jih je država s podpisom pogodbe potrdila, država krši svoje mednarodne pravne obveznosti.

Spodbudite udeležence k »možganski nevihti« (hitremu zbiranju večjega števila idej) o najpogostejših kršitvah človekovih pravic (10 minut). Razpravljajte o pojmu »kolektivnih pravic ali pravic skupin«, tako da pojasnite, da je v določenih primerih in v določeni družbi mogoče zagotoviti enakost in dostojanstvo vseh ljudi samo s priznavanjem in zaščito posameznikovih pravic znotraj neke skupine. Izraza »kolektivne pravice« ali »pravice skupin« se nanašata na pravice narodov in skupin, vključno z etničnimi in verskimi manjšinami ter staroselci, kjer posameznika opredeljuje njena/njegova etnična, kulturna ali verska skupnost.

Navedite primere pravic migrantov in predstavite informacije/zgodbe/poročila medijev o položaju migrantov v vaši državi. Pogovorite se o vprašanju migracij in migrantov v vaši državi, o vplivih medijev, o javnem mnenju itd.

Razdelite natisnjene izvode Splošne deklaracije človekovih pravic in slovenske ustave v delu, ki govori o človekovih pravicah (II. poglavje - 14. do 65. člen).

Posredujte informacije in razdelite seznam vladnih organov in nevladnih organizacij za boj proti diskriminaciji in varstvo človekovih pravic.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 1 uro

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: kartice z izpisanimi značilnostmi človekovih pravic; prenosni [ali osebni] računalnik, LCD-projektor in oprema za predstavitve, izvodi Splošne deklaracije o človekovih pravicah (in drugih mednarodnih instrumentov o človekovih pravicah), izvodi slovenske zakonodaje za boj proti diskriminaciji (Ustave in drugih zakonodajnih aktov), seznam vladnih organov in nevladnih organizacij za boj proti diskriminaciji in za varstvo človekovih pravic.

UČINKI:

- Razumevanje družbeno-kulturnega konteksta in univerzalnosti človekovih pravic
- Seznanjenost z mednarodnopravnimi instrumenti za boj proti diskriminaciji in za uresničevanje človekovih pravic ter s slovensko zakonodajo
- Seznanjenost z institucijami in organizacijami za boj proti diskriminaciji in za varstvo človekovih pravic
- Organiziranje dogodkov za ozaveščanje o človekovih pravicah, spolnih stereotipih, spolnem nasilju in nasilju zaradi spola.

VIR: Splošna deklaracija o človekovih pravicah

Slovenska ustava in/ali slovenska zakonodaja za boj proti diskriminaciji

Poročilo št.1 »Človekove pravice vseh migrantov, socialna vključenost, povezanost in vse oblike diskriminacije, vključno z rasizmom, ksenofobijo in nestrpnostjo«,

https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/issue_brief_for_first_thematic_session.pdf

3.2 Vsi smo migranti – medkulturna zavest

CILJI: Razvijati medkulturno zavest in medkulturne kompetence.

OPIS:

1. Udeležencem zastavite vprašanje o tem, kaj se jim zdi pomembno vedeti o drugih ljudeh, ko se z njimi spoznajo (npr. ime, spol, državljanstvo, poklic, narodnost, hobiji itd.). Vse predloge zapisujte na tablo. Nato naj vsak udeleženec te informacije razvrsti po pomembnosti. Na kratko se pogovorite o razlogih za takšno razvrstitev (npr. zakaj je podatek o državi, iz katere nekdo prihaja, pomembnejši od drugih osnovnih informacij).
2. Potem udeležence zaprosite, naj sestavijo seznam 5–8 najpomembnejših vidikov svoje kulturne identitete.
3. Povabite jih, naj se sprehodijo po prostoru in primerjajo svoj seznam z drugimi udeleženci. Ko naletijo na osebo, s katero si delita kakšnega od vidikov identitete, naj si na iztočnico na seznamu zapišejo njeno ime.
4. Ob koncu te aktivnosti zaprosite udeležence, naj sedejo v krog in se pogovorijo o naslednjih vprašanjih:
 - Kako podobni ali različni ste si udeleženci med seboj z vidika kulture?
 - Kaj ste se pri tej nalogi naučili o sebi?
 - Na podlagi česa ste izbirali vidike svoje identitete, ki ste jih nato predstavili?
 - Ste ugotovili, da imate z ostalimi udeleženci veliko skupnega?
 - Katere kulturne vidike povezuje s kulturno identiteto in kateri veljajo za vas?
5. Udeležence povprašajte, kakšno je javno mnenje (in njihovo lastno) o migrantih v njihovi družbi. Nato jih povprašajte, kakšno nevarnost predstavljajo stereotipi za določene skupine ljudi in napeljite pogovor na povezave med stereotipi in rasizmom, ksenofobijo in diskriminacijo.

Udeležencem predvajajte videoposnetek (<https://www.youtube.com/watch?v=g5o9DmUYCJA>) kot povabilo, naj sežejo preko svojih meja in sprejmejo razlike, ki obstajajo med nami.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna metoda

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 1 uro

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: tabla, listi papirja, pisala in računalnik z dostopom do spleta

UČINKI:

- Prepoznavanje pomena boja proti ksenofobiji, nestrpnosti, diskriminaciji, stereotipom in (spolnemu) nasilju
- Razumevanje in spoštovanje drugih kultur in tradicij
- Sprejemanje migrantov kot sebi enakih
- Pogovori o pomenu kulturne senzibilizacije

VIR: *KOMPAS – Priročnik za izobraževanje mladih o človekovih pravicah* (DZS, 2005) po publikaciji Sveta Evrope, aktivnost »Družinske zadeve«. Dostopno v angleščini na

<https://www.coe.int/en/web/compass>

momondo – The DNA Journey feat. Jay

<https://www.youtube.com/watch?v=g5o9DmUYCJA>

4 Razumevanje migracij in ranljivosti otrok na begu

Teme in učinki

Teme	Učinki ⁵		
	Znanje	Spretnosti	Stališča/vrednote/odnosi
Glavna tveganja in ranljivost otrok na begu proti Evropi <ul style="list-style-type: none"> osnovni pojmi in definicije psihološki učinek na otroke na begu 	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> spozna osnovne pojme in definicije, ki se uporabljajo na tem področju, in se seznanj z ustreznimi viri; zna opisati tipična tveganja in ranljivost otrok na begu proti Evropi. 	Udeleženec je sposoben: <ul style="list-style-type: none"> prepoznati (fizične, psihološke, socialne) posledice/simptome pri otrocih, ki so bili med izkušnjo migracije izpostavljeni specifičnim tveganjem. 	<ul style="list-style-type: none"> izkazovanje rahločutnosti do ranljivosti in tveganj otrok na begu.
Učinki na strokovne delavce, ki obravnavajo otroke na begu <ul style="list-style-type: none"> učinki na strokovne delavce, ki delajo s travmatiziranimi varovanci nadzor, zaščita in spremljanje osebja 	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> spozna osnovne pojme in definicije v zvezi z učinki, ki jih doživljajo strokovni delavci pri obravnavi otrok na begu. 	Udeleženec je sposoben: <ul style="list-style-type: none"> opredeliti podporne storitve, zasnovane posebej za podporo otrokom, ki trpijo za posledicami svoje izkušnje migracije. 	<ul style="list-style-type: none"> izkazovanje ozaveščenosti o morebitnih negativnih učinkih, ki jih doživljajo strokovni delavci pri delu s travmatiziranimi varovanci.
Odkrivanje predsodkov, stigmatizacije in napačnih predstav o drugih skozi raziskovanje samega sebe	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> razume različne dimenzije človeške raznolikosti. 	Udeleženec je sposoben: <ul style="list-style-type: none"> navesti različne primere predsodkov, stigmatizacije in 	<ul style="list-style-type: none"> odprtost do samozavedanja in raziskovanja lastnega jaza.

⁵ Definicije znanja, spretnosti in stališč/vrednot/odnosov v skladu z Evropskim referenčnim okvirom o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7) [27.06.2019]

		<p>stereotipov, povezanih z migrantkami;</p> <ul style="list-style-type: none">• preučiti lastne predsodke, stereotipe in stigmatizacijo v odnosu do posameznikov ali skupin;• izpodbijati obstoječe predsodke, stigmatizacijo in stereotipe;• kritično razmišljati o morebitnih lastnih napačnih predstavah o drugih.	<ul style="list-style-type: none">• zavedanje o pomenu človekovih pravic in temu ustrezno ravnanje v primerih kršitev človekovih pravic;• razvijanje empatije in spoštovanja drugih/ sprejemanje človeške raznolikosti.
--	--	--	--

Učne aktivnosti

4.1 O pojmi in definicijah I

CILJ: Cilj te aktivnosti je pomagati udeležencem pridobiti/poglobiti znanje o osnovnih pojmi in definicijah, ki se uporabljajo na obravnavanem področju, ter razumeti tveganja in ranljivost otrok (in odraslih) na begu.

OPIS: Med skupine s 5–6 udeleženci (oblikovanih tako v predhodnih aktivnostih) razdelite gradivo z opredelitvijo osnovnih pojmov s področja podpornih služb in storitev za migrante, žrtve nasilja zaradi spola in trgovine z ljudmi:

- trgovina z ljudmi
- spolno izkoriščanje
- nasilje na podlagi spola

Predstavite lahko še več pojmov, vendar pa morate v aktivnost v vsakem primeru vključiti omenjene tri. Izročke z gradivom o njih razdelite med vse skupine. Vsaka skupina naj skupaj poišče ustrezne definicije za osnovne pojme (20 min).

Nato zaprosite skupine, naj vsaka posebej predstavi definicije, ki jih je oblikovala za prvi pojem. Ko vse skupine predstavijo definicije za prvi pojem, sledi predstavitev definicij za drugi pojem in tako naprej. Poberite liste z zapisanimi definicijami vseh skupin in podajte povratne informacije. Podrobneje predstavite pojme ter tveganja in ranljivost otrok na begu, vključno s pohabljanjem ženskih spolovil in prisilnimi porokami (30 minut). Nazadnje predstavite še dodatno spletno aktivnost »Razišči vir«, ki jo morajo udeleženci opraviti doma in z njo poiskati točne definicije obravnavanih pojmov.

VRSTA AKTIVNOSTI: skupinsko in plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: najmanj 50 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: velik prostor, ki večji skupini omogoča, da se udobno razdeli v manjše, ter/ali z dostopom v manjše sobe; tabla z listi, markerji in izročki z natisnjenimi pojmi

UČINKI:

- Udeleženci znajo opredeliti tipična tveganja in ranljivost otrok na begu v Evropo.

VIR: ni na voljo

4.2 Družbeno-kulturne omejitve in psihološki učinki na otroke na begu

CILJ: Cilj aktivnosti je ozaveščati udeležence o raznolikosti primerov, s katerimi se srečujemo v različnih kontekstih, in jim pomagati razumeti družbeno-kulturne omejitve ter psihološke učinke na otroke na begu.

OPIS: Vsem udeležencem predstavite študije primerov (izročki s primeri so na voljo v poglavju 8.1, na str. 49). Priporočljivo je, da študije primerov med predstavitvijo tudi grafično ponazorite (15 min).

Nato povabite udeležence, naj se spet razdelijo v manjše skupine, ki so jih oblikovali med aktivnostjo »Sprehodimo se in se spoznajmo«, in na podlagi lastnih izkušenj sestavijo študijo primera, ki jo bo mogoče med to aktivnostjo analizirati. Temo za študijo primera (npr. trgovina z ljudmi, nasilje na podlagi spola itd.) lahko predlagate vi. Spodbudite udeležence, naj svoje izkušnje združijo z eno resnično študijo primera in to zapišejo. Študija primera naj bo kratka (od 100 do 200 besed oziroma največ pol strani A4) in vsebuje naj glavne podatke o primeru (kot je to predstavljeno v podanih študijah primerov). Udeležencem pomagajte med razvijanjem svojih študij primerov.

Potem ko so vsi udeleženci izdelali študijo primera, naj poskušajo odkriti ranljivost, tveganja in psihološke učinke na otroke, obravnavane v posamezni študiji primera, in predlagajo rešitve (30 minut). Da spodbudite razpravo znotraj skupin, lahko predlagate naslednje iztočnice:

- *Kateri so dejavniki ranljivosti otrok, predstavljenih v študiji primera?*
- *Katera so poglavitna tveganja, ki so jim otroci v predstavljeni študiji primera izpostavljeni?*
- *Kakšen psihološki učinek bi situacija imela na otroke v študiji?*
- *Kako ta ranljivost vpliva na vaše storitve in kako lahko prilagodite svoj način dela in se odzovete na primer?*
- *Kako bi se koordinirali z drugimi službami za svetovanje in podporo, da bi varovancu lahko ustrezno pomagali?*

Potem povabite vse skupine, naj izberejo svojega predstavnika, ki bo stopil v sredino, predstavil študijo primera, ki so jo izdelali, nato pa razpravljaj o ranljivosti, tveganjih in psiholoških učinkih ter možnih rešitvah za otroke, ki so bili med svojo izkušnjo migracije izpostavljeni specifičnim tveganjem.

Ostali udeleženci (na obrobju) naj aktivno poslušajo in si beležijo svoje odzive in nove predloge. Vi kot trener usmerjajte razpravo in spodbujajte udeležence pri izpostavljanju problemov in rešitev. Po koncu razprave povzemite ugotovitve in učno uro zaključite.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v skupinah in plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: najmanj 75 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: velik prostor, ki večji skupini omogoča, da se udobno razdeli v manjše, ter/ali z dostopom v manjše sobe; papir, pisala in tabla z listi

UČINKI:

- Udeleženci so sposobni prepoznati posledice/simptome (fizične, psihološke, socialne) pri otrocih, ki so bili med svojo izkušnjo migracije izpostavljeni specifičnim tveganjem.
- Udeleženci izkažejo rahločutnost do ranljivosti in tveganj otrok na begu.

VIR: ni na voljo

4.3 O pojmi in definicijah II

CILJ: Cilj te aktivnosti je pomagati udeležencem pridobiti in/ali poglobiti znanje o osrednji problematiki in o učinkih na strokovne delavce, ki delajo z otroki na begu, ter jih seznaniti z osnovnimi pojmi in definicijami.

OPIS: Ta aktivnost je podobna aktivnosti »O pojmi in definicijah I«. Med skupine s 5–6 udeleženci (oblikovanih tako v predhodnih aktivnostih) razdelite gradivo z osnovnimi pojmi z naslednjih področij:

- posredna/sekundarna travmatizacija
- sočutna utrujenost
- izgorelost

Predstavite lahko še več pojmov, vendar pa morate v aktivnost v vsakem primeru vključiti omenjene tri. Skupine naj poiščejo ustrezne definicije za osnovne pojme (20 min).

Udeležence prosite, naj ne obsojajo in naj jih ne skrbi, da bi povedali kaj narobe. Aktivno spodbujajte izražanje mnenj in zamisli.

Nato zaprosite skupine, naj vsaka posebej predstavi definicijo, ki jo je oblikovala za prvi pojem. Ko vse skupine predstavijo definicije za prvi pojem, sledi predstavitev definicij za drugi pojem in tako naprej.

Zberite zapisane definicijami vseh skupin in podajte povratne informacije. Podrobneje predstavite pojme, povezane z učinki, ki jih doživljajo strokovni delavci pri delu z otroki na begu (30 minut) in predstavite dodatno spletno aktivnost »Razišči vir II«, ki jo morajo udeleženci opraviti doma in z njo poiskati točne definicije obravnavanih pojmov.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v skupinah in plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: vsaj 50 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: velik prostor, ki večji skupini omogoča, da se udobno razdeli v manjše, ter/ali z dostopom v manjše sobe; tabla z listi, markerji in izročki z natisnjnim gradivom

UČINKI:

- Udeleženci spoznajo osnovne pojme in definicije, povezane z učinki na strokovne delavce, ki obravnavajo otroke na begu.

VIR: ni na voljo

4.4 Kakor se spopasti z neželenimi učinki

CILJI: Namen te aktivnosti je pomagati udeležencem pri spoznavanju, kako ravnati z negativnimi učinki, s katerimi se lahko srečujejo pri delu s travmatiziranimi varovanci, in jih opremiti z orodjem, s katerimi se lahko obvarujejo negativnih čustev in občutkov.

OPIS: Udeleženci naj se razdelijo v iste skupine kot pri aktivnosti »Družbeno-kulturne omejitve in psihološki učinki na otroke na begu«. Povejte jim, da si lahko vzamejo študijo primera, ki so jo izdelali in o kateri so že razpravljali, ali pa se vsak udeleženec posebej domisli nove študije primera iz svojih poklicnih izkušenj, ki je povezana z otroki na begu, in jo na kratko opiše (s 100 do 200 besedami) (5 minut).

Potem naj si vsak udeleženec izbere par med soudeleženci iz drugih skupin. Določite, kdo v vsakem paru bo oseba A in kdo B. Udeleženci naj si nato izmenjajo zapisane študije primerov z osebo, s katero so v paru.

Oseba A mora nato obdelati primer, ki ga je zapisala/izbrala oseba B (10 minut). Po desetih minutah naj B pove, kakšna čustva in občutke je v njem vzbudilo poslušanje primera. A naj samo poslušá (10 minut). Sprehodite se med udeleženci in preverjajte, ali kdo od njih potrebuje pomoč.

Ker je pripovedovanje o izkušnjah lahko za strokovne delavce travmatično, je zelo priporočljivo, da po prvem krogu obravnave primerov izvedete aktivnost »Prepustimo se nevihti« (Poglavje **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**, str. **Napaka! Zaznamek ni definiran.**).

Po krajšem premoru zaprosite udeležence, naj si vloge v paru zamenjajo: oseba B naj obravnava primer, ki ga je zapisala/pripravila oseba A (10 minut), oseba A pa naj nato izpove svoje občutke in čustva v zvezi s tem primerom (10 min).

Potem ko so udeleženci v parih obdelali primere in si zaupali svoje izkušnje, je priporočljivo, da izvedete »Meditacijo prijaznosti« (aktivnost iz poglavja **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**, str. 24).

Nato spet zberite vse udeležence skupaj in jim podajte povratne informacije o aktivnosti, o različnih čustvih in o možnih učinkih na strokovne delavce, ki delajo z otroki na begu. Predstavite nekaj tehnik, ki jim lahko pomagajo spopadati se z negativni učinki in se izogniti negativnim čustvom.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v parih in plenarno delo

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: velik prostor, ki večji skupini omogoča, da se udobno razdeli v manjše, ter/ali z dostopom v manjše sobe; papir, pisala in tabla z listi

UČINKI:

- Udeleženci se naučijo spopadati se z negativnimi vplivi, ki jih lahko doživijo pri delu s travmatiziranimi varovanci.
- Udeleženci se seznanijo z orodji, s katerimi se lahko izognejo negativnim čustvom in občutkom.

VIR: ni na voljo

4.5 Meditacija prijznosti

CILJ: Namen te aktivnosti je preusmeriti pozornost z negativnih čustev, ki jih doživljajo strokovni delavci, k pozitivnim in zmanjšati njihovo osredotočenost nase – s čimer se ublažijo tudi simptomi tesnobe in depresije.

OPIS: Udeležencem pojasnite, da je sprostitiv ključnega pomena, saj smo sproščeni bolj dojemljivi in odprti. Recite jim, naj zaprejo oči in se sprostijo. Počasi in s pomirjujočim glasom jim preberite korake:

- Sedite na stol, s stopali se oprite na tla in se vzravajte. Vdihnite. Dovolite, da se vaš dih potopi na dno vašega trebuha. Nato izdihnite in občutite, kako napetost zapuša vaše telo.
- Še naprej globoko dihanje in med dihanjem počasi sprostite vsak del svojega telesa. Začnite pri stopalih in se pomikajte proti gležnjem, kolenom, stegnom ...
- Naj vaš stol nosi težo vašega telesa, ko sprostite zadnjico in medenico. Sprostite noge v bokih ter napetost v križu in trebuhu.
- Dihajte enakomerno in počasi. Sprostite trup, zunaj in znotraj.
- Sprostite napetost v prstih ... dlaneh ... zapestjih ... podlakteh ... komolcih ...
- Pustite, da vam roke mlahavo visijo ob telesu. Sprostite napetost v ramenih. Začutite, kako vaš prsni koš postane mehkejši. Sprostite vrat in grlo.
- Zrahljajte čeljust. Sprostite drobne mišice okoli ust. Sprostite lica in mišice okoli oči. Začutite, kako se vam oči v jamicah sprostijo. Popustite napetost na čelu, ob ušesih in na lasišču.
- Globoko vdihnite. In izdihnite. Nekajkrat globoko vdihnite, da sprostite vse telo. Zrak zajemajte skozi nos, ga potegnite globoko v pljuča, nato pa izdihnite skozi usta.
- Po nekaj globokih dihanjih ne poskušajte več nadzorovati dihanja. Pustite, da zrak v vaše telo vstopa in ga zapuša povsem naravno.
- Osredotočite se na dih, ko vstopa v vaše telo in ko ga zapuša. Med vdihovanjem in izdihovanjem premaknite svojo pozornost z diha na srce.
- Oči imejte še vedno zaprte in pomislite na vam bližnjo osebo, ki vas ima zelo rada. Lahko je to oseba iz preteklosti ali sedanjosti; lahko je še živa ali že preminula; lahko je vaš duhovni učitelj ali vodnik, dober prijatelj ali član vaše družine.
- Predstavljajte si, da ta oseba stoji na vaši desni in vam pošilja svojo ljubezen. Ta oseba vam pošilja dobre želje: da bi bili varni, da bi se dobro počutili in da bi bili srečni. Prisluhnite njihovim toplim željam in začutite ljubezen, ki veje od te osebe proti vam.
- Zdaj si priključite pred oči še eno osebo, ki ste ji zelo dragi. Predstavljajte si, da ta oseba stoji na vaši levi in vam pošilja svoje želje. Želi vam veliko dobrega, zdravja in sreče. Prisluhnite njenim željam, začutite prijaznost in toplino, ki ju z njimi prejimate.
- Zdaj si predstavljajte, da ste z vseh strani obdani z vsemi ljudmi, ki so vas imeli in vas še imajo radi. Predstavljajte si, da vas obkrožajo vsi vaši prijatelji in vaši dragi.
- Vsi stojijo ob vas in vam želijo srečo, blagostanje in zdravje. Naj vas dobre tople želje in naklonjenost, ki prihajajo z vseh strani, ogrejejo. Napolnile so vas in preplavile s toplino in ljubeznijo.
- Globoko vdihnite. In izdihnite. Še enkrat globoko zajemite zrak in ga izpustite.
- Ocenite stanje svojega duha in svoje počutje po tej meditaciji.
- Ko ste pripravljeni, lahko odprete oči.

Po vaji naj se udeleženci razdelijo v pare in se pogovorijo o ljudeh, ki so jim pošiljali želje ljubeče prijaznosti, o vsebini teh želja in čustvih, ki so jih doživljali med vajo.

VRSTA AKTIVNOSTI: vaja za vizualizacijo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dovolj velik prostor, da lahko udeleženci sedijo udobno in ne preveč blizu drug drugega

UČINKI:

- Pozornost udeležencev preusmerimo od negativnih k pozitivnim čustvom.
- Ublažimo simptome tesnobe in depresije pri udeležencih.

VIR: ni na voljo

4.6 Decentracija skozi podobe

CILJ: Namen aktivnosti je razkriti napačne predstave o drugih in družbene vrednote, ki jih posameznik lahko ima, ne da bi se jih povsem zavedal, ter spodbuditi prepoznavanje tistih stereotipov, ki so lahko povezani z žrtvami nasilja.

OPIS: *Priprava* – Izberite in natisnite fotografije, povezane z migracijami (nekaj primerov je na voljo v poglavju **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**, na str. 50).

Obesite jih na steno prostora/razreda, ki ga uporabljate za srečanja, in omogočite udeležencem dovolj prostora, da se med aktivnostjo gibljejo.

Udeležencem natančno podajte navodila za izvajanje aktivnosti (gl. spodaj), še preden si začnejo ogledovati fotografije.

Preberite besedilo v okvirčku spodaj in se prepričajte, da so cilji aktivnosti vsem poponoma jasni.

Nato na tablo narišite tri stolpce z naslednjimi naslovi: a) objektivni opis fotografije; b) vaši občutki in čustva; c) vrednote in norme.

Udeležencem predstavite aktivnost (na podoben način, kot je predstavljeno v spodnjem okvirčku) in jih prosite, naj si zaenkrat še ne ogledujejo fotografij na stenah.

Predstavitev aktivnosti decentracije – Decentracija temelji na ideji, da ljudje gledamo na svet in da vse ljudi in stvari okoli nas interpretiramo skozi lasten »kulturni okvir«. Kulturni okvir so prepričanja, norme, vrednote, vnaprejšnje predstave, zgledi in prakse, ki smo jih skozi življenje usvojili in ki tvorijo metaforična očala, skozi katera dojemamo svet in v njem delujemo.

S to aktivnostjo boste razumeli in spoznali, kakšne so vaše vrednote, prepričanja in predsodke o migraciji in spolu, in se tako pripravili na poznejšo razpravo o načinih, kako so lahko migracije v povezavi z nasiljem zaradi spola lahko pogubne.

Vodenje aktivnosti – Zaposite udeležence, naj si ogledajo fotografije in izberejo tisto, ki v njih vzbudi najmočnejšo čustveno reakcijo. Ta je lahko pozitivna ali negativna; pomembna je moč reakcije. Spodbudite udeležence, naj se odločajo na podlagi notranjega občutka in ne poglobljenega razmišljanja. Dajte jim dovolj časa za ogled fotografij in izbiro ene izmed njih. Ko se odločijo, naj se postavijo k fotografiji, ki so jo izbrali.

Nato udeležence zaposite, naj si izbrane fotografije snamejo in si jih odnesejo k mizi. Razdelite jim papir in pisala. Če je kakšno fotografijo izbralo več oseb, lahko v manjši skupini sedijo za isto mizo, vendar morajo vseeno delati samostojno.

Zaprosite udeležence, naj na papir v tišini in vsak zase zapišejo odgovore na naslednja vprašanja:

- a. *Kateri element(-i) na fotografiji je/so izzval(-i) vašo reakcijo?*
- b. *Opišite fotografijo (ne interpretirajte je, ne postavljajte hipotez, preprosto napišite, kar objektivno vidite na njej).*
- c. *Kakšna čustva je v vas izzvala fotografija? Kaj občutite ob pogledu nanjo?*
- d. *Katere vrednote/norme postavlja fotografija pod vprašaj? Vrednote izražajte pozitivno (tj. če ob pogledu na fotografijo pomislite na »neenakost«, zapišite »enakost«, saj je to vaša vrednota)).*

Zdaj se spet posvetite vsem udeležencem skupaj. Zaprosite jih, naj predstavijo svoje odgovore na vprašanja. Če je skupina oseb, ki so izbrale isto fotografijo, dovolj velika, lahko predstavi svoje odgovore kot skupina. Slediti pravemu vrstnemu redu je ključno za uspešno izvedbo aktivnosti.

Ob tem ko udeleženci odgovarjajo, njihove odgovore beležite na tabli, na kateri ste pripravili tri stolpce. Udeležencem boste morali pomagati pri prepoznavanju nadaljnjih čustev in še zlasti vrednot. Pomagajte jim, naj se vanje poglobijo. Ostali udeleženci, ki si niso izbrali fotografije, o kateri se trenutno razpravlja, lahko po predstavitvi vsakega stolpca dodajo svoje misli.

Drugo za drugo obdelajte vse fotografije in ob koncu razprave o vsaki zaprosite udeležence, naj poskušajo uganiti, kakšne bi utegnile biti vrednote osebe na fotografiji. Spodbujajte in usmerjajte razpravo in razmislek o tem, koliko različnih predpostavk se lahko oblikuje na podlagi družbenega, kulturnega in kakršnega koli še konteksta vsakega posameznika. Ne obsojajte drugačnih mnenj, temveč podpirajte idejo o raznolikosti resnic in veljavnosti vseh resnic.

Na koncu lahko udeležence vprašate še, kaj menijo o tej aktivnosti. Zakaj včasih oblikujemo napačne predpostavke? Kaj so se ob tem naučili o sebi?

VRSTA AKTIVNOSTI: samostojna in skupinska aktivnost

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 1 uro

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dovolj velik prostor, da se udeleženci lahko z lahkoto premikajo in si ogledujejo fotografije, ki visijo na stenah; natisnjene fotografije (gl. primere v poglavju **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**, str. **Napaka! Zaznamek ni definiran.**); lepilne blazinice (npr. UHU patafix); listi papirja; tabla (z listi); pisala/markerji/kreda

UČINKI:

- Udeleženci se zavedo različnih dimenzij človeške raznolikosti in se naučijo podati različne primere predsodkov, stigmatizacije in stereotipov v zvezi z migrantskimi dekleti in ženskami.
- Udeleženci so sposobni preučiti svoje lastne predsodke, stereotipe in stigmatizacije v odnosu do posameznikov ali skupin in ovreči obstoječe predsodke, stigmatizacije in stereotipe.
- Udeleženci lahko kritično razmislijo o morebitnih svojih napačnih predstavah o drugih ljudeh in se odprejo samozavedanju in raziskovanju lastnega jaza.

VIR: Vajo za decentracijo je kot del usposabljanja na področju reševanja konfliktov med kulturami razvila francoska organizacija, ki je navdih zadnje našla v metodi [kritičnega dogodka](#). Slednjo je razvila socialna psihologinja Margalit Cohen Emerique.

5 Komuniciranje z migrantkami, ki so preživele nasilje na podlagi spola

Teme in učinki

Teme	Učinki ⁶		
	Znanje	Spretnosti	Stališča/vrednote/odnosi
<p>Komuniciranje z migrantskimi ženskami/dekleti, ki so preživele nasilje na podlagi spola</p> <ul style="list-style-type: none"> okrepiti in/ali povečati ozaveščenost in vedenje o pomenu zagotavljanja varnega okolja in neobsojajočega pristopa pri nujenju podpore ženskam/dekletom, žrtvam nasilja zaradi spola pomen učinkovite verbalne in neverbalne komunikacije v primerih nasilja zaradi spola pomen premagovanja jezikovnih prepek pri komuniciranju z osebami, ki so doživele nasilje na podlagi spola 	<p>Udeleženec:</p> <ul style="list-style-type: none"> se uči in razmišlja o pomenu zagotavljanja varnega okolja in neobsojajočega pristopa pri nujenju podpore ženskam/dekletom, žrtvam nasilja zaradi spola; razume, kaj predstavlja učinkovito verbalno in neverbalno komunikacijo v primerih nasilja zaradi spola; preuči in našteje jezikovne prepreke, ki bi lahko vplivale na zagotavljanje storitev ženskam/dekletom, žrtvam nasilja zaradi spola. 	<p>Udeleženec je sposoben:</p> <ul style="list-style-type: none"> razmisliti o svojih praksah in uvideti možne izboljšave postopkov; odkriti morebitne strokovne vrzeli v obstoječih storitvah; prepoznati in uporabiti najustreznejše obstoječe storitve in jezikovna orodja za premagovanje jezikovnih prepek. 	<ul style="list-style-type: none"> razumevanje dejavnikov, ki prispevajo k občutku varnosti, in prizadevanje za zagotovitev le-tega, če je le mogoče; priznavanje pomena učinkovite verbalne in neverbalne komunikacije v primerih nasilja zaradi spola; izkazovanje pragmatičnega in proaktivnega pristopa pri soočanju z jezikovnimi prepekami.

⁶ Definicije znanja, spretnosti in stališč/vrednot/odnosov v skladu z Evropskim referenčnim okvirom o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7) [27.06.2019]

Učne aktivnosti

5.1 Komuniciranje z migrantskimi ženskami/dekleti, ki so preživele nasilje na podlagi spola - scenariji

CILJ: Namen te aktivnosti je omogočiti strokovnim delavcem, da razmislijo o svoji praksi pri nujenju podpore/svetovanju ženskam/dekletom, žrtvam nasilja zaradi spola.

OPIS:

- Udeležencem na glas preberite ozadje primera (na vrhu 1. strani izročkov s scenariji, poglavje 8.3, str. 52).
- Obravnavo vsakega od treh scenarijev naj vodi po en trener (poskrbite, da ima vsak tudi tablo z listi in pisala), ki bo pomagal skupinam odgovarjati na vprašanja, priložena scenariju.
- Udeležence razdelite v tri manjše skupine in vsaki dodelite en scenarij, ki naj si ga preberejo, se o njem pogovorijo in nato odgovorijo na vprašanja. Vsi trenerji si na table beležite primere najboljše in 'ne prav dobre' prakse iz vsakega od scenarijev.
- Skupine naj se po metodi svetovne kavarne izmenjujejo pri obravnavi posameznega scenarija in se presedejo k naslednji mizi približno vsakih 20 minut.
- Med razpravljanjem o scenarijih naj upoštevajo komentarje, ki jih je na tablo zapisala prejšnja skupina.
- Na koncu vsaka od skupin poda povratne informacije pred vsemi udeleženci, pove, katerega od scenarijev so obravnavali nazadnje in prebere odgovore, zapisane na odgovarjajoči tabli. Ta del postopka vodi v zdravo razpravo o učinkovitih praksah in dejavnikih, ki jih je treba upoštevati pri nujenju podpore ženskam/dekletom, ki so doživele nasilje na podlagi spola.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v skupinah, skupinska razprava in razmislek o strokovnih praksah

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 90–120 minut, odvisno od velikosti skupine

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: velik prostor, ki udeležencem omogoča, da se udobno razdelijo v manjše skupine, ter/ali z dostopom v manjše sobe; tabla z listi, papir in pisala/markerji

UČINKI:

- Udeleženci razmislijo o dobrih praksah pri nujenju podpore ženskam/dekletom, ki so bile ali so še podvržene nasilju zaradi spola.
- Udeleženci preučijo lastne strokovne prakse pri nujenju podpore ženskam/dekletom, ki so podvržene nasilju zaradi spola.
- Udeleženci razumejo učinke neustrezne komunikacije na ženske/dekleta, ki so preživele nasilja zaradi spola.
- Udeleženci dobijo priložnost za strokovno mreženje in izmenjavo predlogov dobre prakse.

VIR: ni na voljo

6 Mreža skupne podpore v primerih nasilja zaradi spola

Teme in učinki

Teme	Učinki		
	Znanje	Spretnosti	Stališča/vrednote/odnosi
Uvod v slovenski državni okvir <ul style="list-style-type: none"> zakonodaja službe za svetovanje in podporo žrtvam postopki prijavljanja 	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> zna navesti osrednjo slovensko zakonodajo, ki določa okvir za strokovne službe, ki zagotavljajo podporo migrantkam, žrtvam nasilja zaradi spola; zna povzeti zakonsko opredeljene postopke prijave v Sloveniji. 	Udeleženec je sposoben: <ul style="list-style-type: none"> navesti službe in storitve za podporo žrtvam v Sloveniji; uporabiti zakonsko opredeljene postopke prijave v primerih nasilja zaradi spola. 	<ul style="list-style-type: none"> pripravljenost upoštevati zakonsko določene postopke prijave
Smernice za podporo v primeru nasilja zaradi spola <ul style="list-style-type: none"> pristop, ki se osredotoča na žrtev pristop, ki temelji na pravicah pristop, ki temelji na skupnosti sistemski pristop pristop DZPSP (duševno zdravje in psihosocialna podpora) 	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> zna povzeti smernice za strokovno pomoč v primerih nasilja zaradi spola; zna ponazoriti smernice za duševno zdravje in psihosocialno podporo pri osebah, ki so preživele nasilje na podlagi spola. 	Udeleženec je sposoben: <ul style="list-style-type: none"> analizirati trenutne individualne pristope in/ali pristope organizacije do žrtev nasilja zaradi spola; uporabiti smernice za podporo pri delu z žrtvami nasilja zaradi spola (na individualni ravni in na ravni organizacije) oceniti in spremeniti obstoječe pristope v organizaciji, da bi omogočil izvajanje smernic za 	<ul style="list-style-type: none"> želja uporabiti tiste pristope podpore, ki so v največjo korist žrtev nasilja zaradi spola

		podporo v primerih nasilja zaradi spola.	
Posredovanje v primerih nasilja zaradi spola <ul style="list-style-type: none"> • postopki, kot so razkritje/prijava zlorabe/nasilja • ustvarjanje varnega okolja • vloge različnih akterjev in služb za zagotavljanje podpornih storitev v primerih nasilja zaradi spola • ustrezna napotitev • nadzor in spremljanje osebja 	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> • predstavi zakonske zahteve v zvezi z razkritjem in prijavo zlorab/nasilja; • navede lastnosti varnega okolja za žrtve nasilja zaradi spola; • zna opredeliti vloge različnih akterjev in služb za zagotavljanje podpornih storitev v primerih nasilja zaradi spola; • pojasni tveganja za strokovne delavce, ki se ukvarjajo s primeri in žrtvami nasilja. 	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> • se je sposoben odločiti, v katerih primerih je treba razkriti informacije in/ali prijaviti primere zlorabe/nasilja; • zna ustvariti varno okolje za žrtve nasilja zaradi spola; • je sposoben oceniti, h kateremu akterju/instituciji bi bilo treba žrtev nasilja zaradi spola napotiti, in vzpostaviti stik z njimi v imenu žrtve; • je sposoben uporabljati tehnike za preprečevanje izgorelosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • sodelovalni odnos
Sodelovanje s kulturnimi mediatorkami <ul style="list-style-type: none"> • vloga kulturnih mediatork • smernice za delo s kulturnimi mediatorkami • opolnomočenje žensk za opravljanje dela kulturne mediatorke 	Udeleženec: <ul style="list-style-type: none"> • zna opisati glavne značilnosti vloge kulturne mediatorke; • oriše smernice za sodelovanje s kulturnimi mediatorkami. 	Udeleženec je sposoben: <ul style="list-style-type: none"> • zasnovati postopke podpore, ki uspešno izkoristijo vlogo kulturne mediatorke; • načrtovati aktivnosti za ozaveščanje v sodelovanju s kulturnimi mediatorkami; • uporabiti kurikulum za kulturne mediatorke za opolnomočenje migrantk za opravljanje dela kulturnih mediatork. 	<ul style="list-style-type: none"> • odločenost pomagati opolnomočiti migrantke za kulturne mediatorke

Učne aktivnosti

6.1 Koraki h ključnim smernicam za podporo v primerih nasilja zaradi spola

CILJI: Cilji te aktivnosti so: (i) prepoznati glavne izzive, s katerimi se žrtve nasilja zaradi spola spopadajo pri iskanju pomoči in podpore, (ii) ključna načela vsakega pristopa (pristop, ki se osredotoča na žrtev; pristop, ki temelji na pravicah; pristop, ki temelji na skupnosti; sistemski pristop; pristop, ki se osredotoča na duševno zdravje in psihosocialno podporo (DZPSP)), (iii) prepoznati glavne podobnosti in razlike med njimi, (iv) analizirati prednosti skupnega prispevka le-teh k povečanju učinkovitosti in uspešnosti posredovanja.

OPIS: Med udeležence v vsaki od 6 skupin razdelite listke določene barve:

- izkušnje oseb, ki so doživele nasilje na podlagi spola (kako se oseba lahko obnaša, počuti in kako govori o izkušnji iskanja pomoči) – svetlo modra barva
- pristop, ki se osredotoča na žrtev (ključni koraki/faze pristopa, glavni cilji, ukrepi in vpleteni ljudje) – oranžna barva
- pristop, ki temelji na pravicah (ključni koraki/faze pristopa, glavni cilji, ukrepi in vpleteni ljudje) – svetlo siva barva
- pristop, ki temelji na skupnosti (ključni koraki/faze pristopa, glavni cilji, ukrepi in vpleteni ljudje) - rumena barva
- sistemski pristop (ključni koraki/faze pristopa, glavni cilji, ukrepi in vpleteni ljudje) – svetlo zelena barva
- pristop, ki se osredotoča na duševno zdravje in psihosocialno podporo (DZPSP) (ključni koraki/faze pristopa, glavni cilji, ukrepi in vpleteni ljudje) – blede vijoličasta barva

Vsaka skupina naj izreže toliko posameznih stopinj, kolikor menijo, da je potrebnih za opis poti pri vsakem pristopu (poti so lahko različno dolge in različno vijugaste). Če skupina tako želi in upošteva znanje/veščine/stališča, ki so jih pridobili na prejšnjih učnih urah, lahko doda še druge kriterije za analizo.

Po izrisu zemljevidov združite spet vse udeležence. Vsaka skupina naj predstavi svojo po in po njej pospremi vse udeležence, korak za korakom. Ob vsaki stopinji lahko postavite vprašanja za razmislek, s katerimi boste spodbujali analizo in razpravo. Na primer:

- Ali bi se ta korak spreminjal glede na različne možne oblike nasilja zaradi spola? Kako?
- Je ta korak izvedljiv, če ima ženska otroke, ali bi to kaj spremenilo?
- Je ta korak izvedljiv, če ženska ni finančno neodvisna?
- Ali bi se kaj spremenilo v primeru, da je žrtev nasilja zaradi spola pripadnica etnične manjšine?
- Ali bi se kaj spremenilo v primeru, da žrtev nasilja zaradi spola ne govori ali ne razume slovensko?
- Ali bi se kaj spremenilo v primeru, da bi bila žrtev nasilja zaradi spola mladoletna oseba?
- Kaj bi lahko šlo narobe in žrtvi preprečilo nadaljnjo pot?
- Kako institucionalna komunikacija deluje med koraki?
- Kaj bi lahko izboljšali pri vsakem koraku in kaj se priporoča?

Medtem ko udeleženci razpravljajo o svojih pogledih in podrobnostih, morate na tabli beležiti korake (kaj se zahteva od žrtve, kaj se pričakuje od podpornih služb). Zastavljajte vprašanja in rišite zemljevid,

dokler ne izrišete celotne poti. Skozi delo se bodo izkristalizirale največje prednosti vseh pristopov. Spodbudite razpravo o tem, ali bi bila kombinacija vseh pristopov primerna in/ali uresničljiva.

VRSTA AKTIVNOSTI: delov manjših skupinah, plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 60 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dobro osvetljen prostor, ki udeležencem omogoča neovirano gibanje; listi papirja 6 različnih barv, lepilni trak in škarje, markerji/pisala, računalnik in projektor, fotoaparatus

UČINKI: Ob koncu te aktivnosti so udeleženci sposobni:

- povzeti smernice za strokovno podporo v primerih nasilja zaradi spola;
- analizirati aktualne individualne pristope in pristope organizacije k žrtvam nasilja zaradi spola;
- uporabiti smernice za podporno delo v primerih nasilja zaradi spola oziroma pri delu z žrtvami tovrstnega nasilja (na individualni ravni in na ravni organizacije);
- oceniti in spremeniti obstoječe pristope v organizaciji, da bi omogočili izvajanje smernic za podporno delo v primerih nasilja zaradi spola.
- Udeleženci znajo tudi ponazoriti smernice za duševno zdravje in psihosocialno podporo pri osebah, ki so preživele nasilje na podlagi spola.
- Poleg tega izražajo željo uporabiti tiste pristope podpore, ki so v največjo korist žrtvam nasilja zaradi spola.

VIR: APCdP po materialu Restless Development's training activities for Sierra Leone, 2013-2014 (<https://restlessdevelopment.org/resources?type=22968>)

6.2 Ustvarjanje varnega prostora

CILJI: Namen te aktivnosti je aktivno analizirati najpomembnejše dejavnike, ki jih je treba upoštevati pri oblikovanju »varnega prostora« za osebe, ki so bile (ne)posredne žrtve nasilja zaradi spola.

OPIS: Udeleženci v manjših skupinah (3–4 osebe) razpravljajo o ključnih elementih, ki bi jih moralo »varno okolje« imeti. Spodbudite skupine, naj analizirajo različne vrste dejavnikov – fizični prostor, materiale in druge fizične značilnosti sobe, temperaturo ipd., pa tudi človeške dejavnike (empatija strokovnih delavcev, razdalja/bližina med strokovnim delavcem in žrtvijo nasilja zaradi spola itd.). Opozorite tudi na kulturne, zgodovinske, duhovne in druge nematerialne dejavnike, ki so lahko pomembni za razpravo. Vsaka skupina naj predstavi svoj prispevek in na magnetno tablo napiše 4 ključne dimenzije. Po predstavitev vseh skupin sestavite seznam ključnih dimenzij/dejavnikov, ki ga boste uporabljali za nadaljnje aktivnosti.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v manjših skupinah, plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dobro osvetljen in ogrevan prostor; bela magnetna table in markerji (različnih barv), listi papirja in pisala, računalnik z nameščenim Officeom ali njemu primerljivim programom

6.3 Izjava o načelih navdihujočih praks na področju nasilja zaradi spola

CILJ: Cilj te aktivnosti je kritičen razmislek o ključnih elementih dokazano kulturno, pravno in metodološko primernih praks, ki jih bodo udeleženci lahko izvajali pri svojem delu v zvezi s postopki, kot so razkrivanje/prijava zlorabe/nasilja, ustrezna napotitev, učinkovito prepoznavanje/določanje vlog različnih akterjev in podpornih služb.

OPIS: Udeležence razdelite v 3 skupine. Vsaka od njih bo obravnavala svoj ključni element te aktivnosti: postopke, kot so razkrivanje/prijava zlorabe/nasilja; ustrezna napotitev; učinkovito določanje vlog različnih akterjev in podpornih služb. Za vsako tematiko naj (s pomočjo spleta, lastnega znanja, zakonodaje itd.) poiščejo navdihujoče prakse v Sloveniji in/ali Evropski uniji. Nato svoje delo predstavijo pred celotno skupino – njihovo predstavitev trenerji obogatite z izpostavljanjem osrednje nacionalne/evropske zakonodaje in predpisov ter skupnih elementov vseh navdihujočih praks (izbere jih vsak partner v projektu sam in s tem zagotovi, da ustrezajo nacionalni resničnosti).

Iz prispevkov vseh udeležencev sestavite Deklaracijo o načelih »navdihujočih praks na področju nasilja zaradi spola«, ki ga potem, ko jo podpišete, lahko pošljete ključnim zakonodajalcem/odločevalcem (na lokalni, regionalni in državni ravni) kot zagovorniško orodje.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v majhnih skupinah, plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 30 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dobro osvetljen in ogrevan prostor; bela magnetna tabla in markerji (različnih barv), listi papirja in pisala, osebni ali tablični računalniki z dostopom do spleta, nacionalna zakonodaja/normativi EU (vsaj 5 primerov – kratki dokumenti, ki jih izberejo trenerji)

UČINKI:

- Oris pravnih zahtev v zvezi z razkrivanjem in prijavljanjem zlorab/nasilja
- Določitev vlog različnih akterjev in podpornih služb v primerih nasilja zaradi spola
- Odločanje, v katerih primerih je treba razkriti informacije in/ali prijaviti primere zlorabe/nasilja
- Presojanje, h katerim akterjem/institucijam je treba napotiti žrtev nasilja zaradi spola, in vzpostavljanje stika v imenu žrtve
- Izkazovanje pripravljenosti za sodelovanje

VIR: APCDP – izvorni prispevek; mednarodna ali nacionalna zakonodaja in evropski predpisi (dokumente izbere vsak partner v projektu sam)

6.4 Poznavanje svojih prednosti in slabosti

CILJI: Cilje te aktivnosti je preventivno prepoznati svoje prednosti in šibe točke ter s tem učinkovito preprečiti negativne čustvene/psihološke posledice strokovnega dela.

OPIS: Na kratko pojasnite, kaj je analiza SWOT (strengths, weaknesses, opportunities, threats – analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti). Udeležence zaprosite, naj vsak zase izdelava analizo SWOT in rezultate zapiše na list papirja (ki mu ga ni treba nikomur pokazati),

Nato odprite Wordov dokument s predlogo SWOT. Z ozirom na lastni premislek in zaključke naj vsak udeleženec v dokument vpiše en svoj predlog (lastnost, za katero meni, da je verjetno precej pogosta) v vsak okvirček analize. Potem ko ste zabeležili vse prispevke, zaprosite udeležence za zamisli, kako bi lahko s pomočjo prepoznanih prednosti in priložnosti omilili nevarnosti in slabosti. Navesti morajo vsaj 4 specifične ukrepe (npr. preprečevanje izgorelosti z intervizijo in supervizijo, s sproščanjem/telovadbo, s premori med delom ipd.).

VRSTA AKTIVNOSTI: individualno delo, plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dobro osvetljen in ogrevan prostor; bela magnetna tabla in markerji (različnih barv), listi papirja in pisala, računalniki ali tablice z dostopom do spleta

UČINKI:

- Razlaga tveganj za strokovne delavce, ki obravnavajo primere in žrtve nasilja
- Uporaba tehnik za preprečevanje izgorelosti
- Izkazovanje pripravljenosti za sodelovanje

VIR: APCDP – izvorni prispevek; mednarodna ali nacionalna zakonodaja in evropski predpisi (dokumente izbere vsak partner v projektu sam)

6.5 »Kulturnakaj?«

CILJ: Kratak uvod v pojem kulturnih mediatork in globlji razmislek o možnostih za to vlogo v državnem/regionalnem/lokalnem okviru.

OPIS:

1. korak (alternativna možnost/5 minut): Na kratko predstavite projekt BASE in pojem kulturne mediatorke, da bodo udeleženci razumeli, za kaj pri aktivnosti gre.
2. korak (30–60 minut) Udeležence povabite, naj se v manjših skupinah (4–5 oseb) posedejo za okrogle mize. Eden od njih bo gostitelj in bo moral »poskrbeti za vse«. Ko se ostali udeleženci presedejo za drugo mizo, gostitelj ostane za svojo mizo. Vse mize so prekrite z velikim listom papirja in za vsako se obdeluje določena tema usposabljanja, ki je napisana na listu. Vsaka manjša skupina 10 razpravlja o tej določeni temi, gostitelj pa si na list dela zabeležke (na list lahko pišejo tudi ostali člani omizja). Zabeležke so lahko v obliki ključnih besed, vprašanj in zamisli. Udeležence opozorite, da cilj aktivnosti ni estetski izdelek, temveč olajšanje izmenjave mnenj in zamisli. Skupine lahko operirajo tudi s simboli in skicami/slikami.

Primeri tem za okroglo mizo (izbirajte jih glede na število skupin in fokus učne ure):

- Kulturna mediatorka oziroma ... (Kateri izraz bi raje uporabili v svojem okolju?)
- Vsekakor ... (Katere aktivnosti, povezane s preventivo in podporo v primerih nasilja zaradi spola, bi kulturne mediatorke lahko izvajale?)
- Nikakor ... (Katerih aktivnosti kulturne mediatorke ne bi smele izvajati?)
- Podpora in usposabljanje za kulturne mediatorke (Kaj kulturne mediatorke potrebujejo za dobro opravljanje svoje vloge?)
- Projektne zamisli (Kako bi vaša organizacija lahko izkoristila prednost sodelovanja s kulturnimi mediatorkami?)
- Primerljive izkušnje (Že imate izkušnje s sodelovanjem s predstavniki ciljne skupine? Povejte nam kaj o njih!)

3. korak (10–30 minut): Po 10 minutah naj se udeleženci presedejo. Po menjavi mize gostitelj novemu omizju poroča o razpravi predhodne skupine, člani nove skupine pa povzamejo svojo razpravo za prejšnjo mizo. Po obeh 'obnovah' se začne nova razprava. Postopek se ponovi, dokler vsaka skupina vsaj enkrat ne obiše vsake mize.

4. korak: Gostitelji miz nato drug za drugim obesijo »prte« (liste papirja s svojih miz) na tablo iz plute in na kratko povzamejo glavne rezultate razprav. Zdaj povabite vse udeležence h komentiranju. Lahko jim tudi zastavite naslednja vprašanja:

- Kaj lahko vidimo kot rezultat izmenjave mnenj/razprav?
- Katera nadaljnja vprašanja odpirajo rezultati razprav?
- Katere vzorce lahko opazimo? Kam vodijo? Na kaj kažejo?

5. korak (alternativna možnost): Aktivnost se lahko zaključi s 4. korakom, toda nekatere rezultate je mogoče uporabiti za nadaljnje delo, na primer za podrobnejši razmislek o njih ali za razvijanje konkretnjših zamisli, ki bi se jih dalo v prihodnosti udejanjiti v praksi. V tem primeru je priporočljivo, da zamisli udeležencev zberete v sklope. Za nadaljnje delo predlagamo naslednje teme za okroglo mizo:

- Aktivnosti, ki jih kulturna mediatorka lahko izvaja
- Projektne zamisli
- Podpora kulturnih mediatork in njihovo usposabljanje

Za zbiranje zamisli v sklope z vsako skupino posebej analizirajte njihov »prt«. Predlagajte posamezne sklope in ime zanje (poimenujete jih lahko bodisi z enim izrazom bodisi celim stavkom) in vprašajte udeležence, ali se strinjajo. Če skupina soglaša, zapišite oznako na kartico za moderiranje in jo pripnite na tablo.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v skupinah po načelu svetovne kavarne

TRAJANJE AKTIVNOSTI: prilagodljivo – odvisno od skupnega časa na razpolago, števila skupin, časovnega okvira za vsak krog razprav; 40–100 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dovoljšne število velikih listov (npr. listov za table), pisala, deska iz plute, žeblički

UČINKI:

- Oris glavnih značilnosti vloge kulturne mediatorke
- Smernice za sodelovanje s kulturnimi mediatorkami

VR: po priročniku *Qualitools Handbook*, https://qualitools.at/content/files/handbook/handbook_en.pdf, (12. 9. 2019) priredil abif

6.6 Potovanje z vizijo

CILJI: Udeleženci dobijo možnost prosto razmišljati o možnostih sodelovanja s kulturnimi mediatorkami. Z umestitvijo vprašanja/predloga v nekoliko oddaljeno prihodnost udeležence osvobodimo aktualnih omejitev.

OPIS:

1. korak (10 minut): S preprostim vprašanjem, ki se nanaša na prihodnost, povabite udeležence na potovanje v prihodnji čas.

Aktivnost se še posebno dobro obnese, če udeleženci zaprejo oči in se osredotočijo na svoje dihanje. Takrat lahko v mislih za nekaj minut res odpotujejo v prihodnost. Možna vprašanja, s katerimi jih lahko pospremite na to pot:

- Piše se leto 2030, kulturne mediatorke predstavljajo običajen del vašega dela na področju nasilja zaradi spola. V katere postopke so vključene?

Ali natančnejše vprašanje na temo dejavnosti ozaveščanja:

- Piše se leto 2030, s kulturnimi mediatorkami sodelujete oziroma jim pomagata pri izvajanju aktivnosti ozaveščanja. Za kakšne aktivnosti gre?

2. korak (20 minut): Potem ko se udeleženci spet vrnejo v sedanjost, jih povabite, naj predstavijo podobe, ki so jih ustvarili skupaj z vami. Vi ali nekdo drug naj to napiše na kartice ali plakat. Te skupne podobe prihodnosti lahko tvorijo trden temelj za nadaljnje delo.

VRSTA AKTIVNOSTI: individualno delo, plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 30 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: kartice za moderiranje/plakat, tabla iz plute, žeblički

UČINKI:

- Zasnova podpornih postopkov, ki izkoriščajo potencial vloge kulturne mediatorke
- Načrtovanje aktivnosti za ozaveščanje v sodelovanju s kulturnimi mediatorkami

VIR: po priročniku *Handbuch Lokaler Dialog für WorkshopleiterInnen*, <https://www.strukturierter-dialog.at/wp-content/uploads/2014/11/Handbuch-Lokaler-Dialog1.pdf>, (11.9. 2019), priredil abif

6.7 Tržnica aktivnosti

CILJI: Udeleženci imajo priložnost brskati med različnimi aktivnostmi iz kurikulumu za kulturno mediatorko. Ustvarili si bodo vtis o kurikulumu in premislili, katere aktivnosti bi bilo smiselno uvrstiti v usposabljanje za kulturno mediatorko in o specifičnih okvirih, za katere bi bilo treba kakšne aktivnosti dodati ali jih prilagoditi.

OPIS: Izhodišče za to vajo je projekt BASE, še zlasti kurikulum za kulturno mediatorko. Če o projektu niste govorili že med načrtovano učno uro, ga na kratko predstavite. Udeleženci naj bodo seznanjeni vsaj s cilji, zgradbo modulov ter predvsem z zasnovo modulov kot sklopov različnih dejavnosti.

1. korak: V sobi visijo na steni table iz plute. Za vsak modul kurikulumu je predvidena po ena stran table. Ime modula je napisano na kartici in pripeto na vrh. Pod njo so pripeti natisnjeni opisi aktivnosti. Vsaka tabla predstavlja posamezno stojnico na tržnici aktivnosti.

2. korak (5 minut): Povabite udeležence, naj se razgledajo med stojnicami in pobrskaajo med metodami. Vsak udeleženec bo prejel tudi samolepilni listič, na katerega si lahko zapisuje misli o posameznih aktivnostih. Udeležence lahko pri tem tudi usmerite z vprašanji:

- Nevarnosti/pomisliki v zvezi s posamezno dejavnostjo?
- Priložnosti/prednosti?
- Ta metoda se mi zdi zabavna, rad/-a bi jo kdaj poskusil/-a.
- Poznam to metodo in dobro se je obnesla/ imel/-a sem težave z njo.

Zaprosite udeležence, naj si svoje misli/mnenja s ključnimi besedami beležijo na samolepilni listič, ki ga nato prilepijo k aktivnosti, na katero se nanaša. S samolepilnimi lističi si udeleženci bolje vtisnejo mnenja v spomin za poznejšo razpravo, po drugi strani pa preko njih drug drugemu »berejo misli« in o njih premlevajo.

3. korak (30 minut): Udeleženci imajo na voljo 30 minut za ogled stojnic in posameznih aktivnosti. Lahko se odločijo, da se bodo po tržnici prehodili sami ali pa v parih/skupinah, znotraj katerih bodo razpravljali. Alternativna možnost: da bi prihranili nekaj časa, lahko udeležence razdelite v manjše skupine, vsaka skupina pa dobi nalogo obiskati eno od stojnic, si skupaj ogledati aktivnosti in o njih razpravljati (15 minut).

4. korak (20 minut): Udeleženci se vrnejo s tržnice in se udeležijo skupinske razprave. Povabite jih, naj drugim predstavijo svoja mnenja o tržnici. Za usmerjanje razprave lahko uporabite naslednja ključna vprašanja:

- Kakšen splošni vtis je na vas pustil obisk tržnice?
- Ali lahko kaj od tega prenesete v svoje delo s kulturnimi mediatorkami?
- Kje vidite težave? Glede česa imate pomisleke? Kaj bi bilo treba prilagoditi?

Odvisno od tega, kako dobro se razprava razvija, lahko tudi izberete posamezne samolepilne lističe in jih tematizirate. Razprava lahko traja od 10 do 20 minut, odvisno od časa na razpolago.

VRSTA AKTIVNOSTI: individualno delo, skupinska razprava

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 30–55 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: table iz plute (po ena za dva modula kurikuluma za kulturno mediatorko), žeblički, samolepilni lističi, natisnjeni opisi aktivnosti

UČINKI:

- Uporaba kurikuluma za kulturno mediatorko za opolnomočenje migrantk za delo kulturnih mediatork

VIR: po priročniku *Handbuch Lokaler Dialog für WorkshopleiterInnen*, <https://www.strukturiertes-dialog.at/wp-content/uploads/2014/11/Handbuch-Lokaler-Dialog1.pdf>, (11. 9. 2019) priredil abif

6.8 Nema »talna« razprava

CILJI: Zbrati znanje skupine o slovenski zakonodaji na področju nasilja zaradi spola, o (regionalno) dostopnih službah za podporo žrtvam ter o postopkih prijave v primerih nasilja zaradi spola. Dobrodošel je tudi premislek o zbranih »dejavstvih«.

OPIS:

1. korak: Tihi dialog je metoda neme izmenjave informacij o določeni temi. V prvem koraku pripravite plakate za vsako vprašanje ali temo. Listi s table ('flipchart') so idealne velikosti za to. Na sredino lista/plakata zapišite izraz ali vprašanje, nato jih položite na mize ali kar na tla (nema »talna« razprava). Aktivnost je usmerjena v naslednje teme in vprašanja:

- zakonodaja s področja nasilja zaradi spola (Kaj je pomembno za vaše delo? Katere šibke točke ali vrzeli zaznavate v zakonih ali v njihovem izvajanju?)

- postopki prijavljanja primerov nasilja zaradi spola (Za koga ali v katerih primerih je obvezno prijavljati primere nasilja zaradi spola ter komu? Poleg zakonskih obveznosti katere so še pomembne smernice v zvezi s prijavljanjem primerov nasilja zaradi spola?)
- (regionalno) dostopne službe (Katere so in kakšno podporo nudijo? Katere vrste podpore niso na voljo?)

Nasvet za trenerja: V zvezi z zbiranjem pravnih informacij pojasnite udeležencem, naj se ne ukvarjajo z natančnim citiranjem zakonov, pomembneje je, da napišejo, kako zakonski predpisi vplivajo na njihovo delo.

2. korak: V drugem koraku zaprosite udeležence, naj se sprehodijo po prostoru, si preberejo teme in vprašanja ter na plakate zapišejo informacije, ki jih imajo o temah, in misli, ki se jim ob tem utrinjajo. Seveda se lahko in je tudi prav, da se na te misli odzovete z nadaljnjimi asociacijami. Tako lahko v kratkem času ustvarite verige misli. Potem skupaj z udeleženci obesite plakate na steno, da si bodo vsi lahko prebrali rezultate dela.

3. korak (alternativna možnost): Če vam čas dopušča, lahko opravite natančnejšo analizo plakatov. Skupaj z udeleženci drugo za drugo pregledajte vse teme in jim zastavite naslednja vprašanja:

- Ali opazite kakšno protislovje?
- Je bilo kaj od tega za vas novost?
- Kakšna nadaljnja vprašanja se odpirajo kot rezultat analize?

4. korak (alternativna možnost): Odvisno od ravni seznanjenosti udeležencev s področjem nasilja zaradi spola (v tem primeru z zakonodajo, povezano z nasiljem zaradi spola) jih boste morda morali oskrbeti z informacijami v obliki predstavitve ali informativnega lista, ki ju morate pripraviti pred pričetkom delavnice.

5. korak (alternativna možnost): Aktivnost lahko zaključite s 4. korakom, toda nekatere rezultate je mogoče uporabiti za nadaljnje delo, na primer za podrobnejši razmislek o njih ali za razvijanje bolj konkretnih zamisli, ki bi se jih dalo v prihodnosti udejanjiti v praksi. V tem primeru je priporočljivo, da zamisli udeležencev zberete v sklope.

VRSTA AKTIVNOSTI: skupinska razprava

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 30–55 minut

UČINKI:

- Navajanje osrednje slovenske zakonodaje, ki določa okvir za strokovne službe, ki zagotavljajo podporo migrantkam, žrtvam nasilja zaradi spola
- Povzemanje zakonsko opredeljenih postopkov prijave v Sloveniji
- Navajanje služb in storitev za podporo žrtvam v Sloveniji
- Uporaba zakonsko opredeljenih postopkov prijave v primerih nasilja zaradi spola

VIR: po priročniku Handbuch Lokaler Dialog für WorkshopleiterInnen, <https://www.strukturiertes-dialog.at/wp-content/uploads/2014/11/Handbuch-Lokaler-Dialog1.pdf>, (11 Sept. 2019) priredil abif

6.9 Informativni list o zakonodaji in prijavljanju primerov nasilja zaradi spola

CILJI: Informativni listi se uporabljajo za povzemanje in utrjevanje informacij ter kot dopolnilo vajam.

OPIS:

1. korak: Informativni list morate pripraviti pred pričetkom delavnice. Poskrbite, da:

- bo vseboval obvladljivo količino informacij;
- bo jedrnat in jasno zasnovan
- ga lahko razdelite kot prilogo k eni od vaj na zadevno temo.

2. korak (alternativna možnost): Ta korak priporočamo v dveh primerih:

- kadar lahko slovenski zakonodaji in/ali prijavljanju primerov nasilja zaradi spola namenite le malo časa, ker se vaša učna ura osredotoča na druge teme;
- kadar imajo udeleženci zelo omejeno znanje o zakonodaji s področja nasilja zaradi spola.

Med udeležence razdelite informativne liste. Na voljo jim dajte 5–10 minut časa, da si na hitro preberejo informacije, potem pa začnite skupinsko razpravo. Zanj lahko uporabite naslednja vprašanja:

- Ali je kaj nejasno?
- Ali bi kaj dodali? => Če kdo kaj doda, vprašajte druge udeležence, ali se z njim strinjajo. Če se, zabeležite manjkajočo informacijo na tablo z listi (s to informacijo lahko po koncu delavnice informativni list dopolnite).
- Ali pri svojem delu opazite kakšne ovire pri izvajanju predpisov in smernic?

VRSTA AKTIVNOSTI: skupinska razprava

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

UČINKI:

- Navajanje osrednje slovenske zakonodaje, ki določa okvir za strokovne službe, ki zagotavljajo podporo migrantkam, žrtvam nasilja zaradi spola
- Povzemanje zakonsko opredeljenih postopkov prijave v Sloveniji
- Uporaba zakonsko opredeljenih postopkov prijave v primerih nasilja zaradi spola

VIR: aktivnost razvita pri Inštitutu abif

6.10 »Možganska nevihta«

CILJI: Aktivnost je mogoče uporabiti v vsakršni delavnici, kjer je treba v kratkem času zbrati ogromno število terminov ali idej. V okviru programa BASE za razvijanje kompetenc jo lahko v modulu št. 5 o mreži skupne podpore uporabite za prepoznavanje težav/izzivov, povezanih s specifično temo, ali za razvijanje zamisli, kako te izzive/težave premagati, in/ali za zbiranje predlogov za sodelovanje s kulturnimi mediatorkami.

OPIS: Za uporabo v povezavi z izzivi/težavami: uporabite že pripravljena vprašanja (npr. Kaj pogrešate? Kaj po vašem mnenju ne deluje? Kaj bi lahko bil izziv?) in spodbudite udeležence, naj izpostavijo vse kritične točke teme, ki se jih lahko domislijo. V zvezi z mrežo skupne podpore lahko uporabite naslednja vprašanja:

- Katere šibke točke ali vrzeli vidite v zakonu?
- S kakšnimi izzivi bi se utegnili soočiti pri sodelovanju s kulturnimi mediatorkami?

Za uporabo pri zbiranju idej: Zaposlite udeležence, naj predlagajo načine, kako sodelovati s kulturnimi mediatorkami ali kako premagati težave/prepreke, ki so jih zaznali med katero od predhodnih aktivnosti. Pojasnite še, da v tej fazi nič ni nemogoče in da so tudi zamisli, ki zvenijo zelo nerealistične, dobrodošle.

- Katero poimenovanje za kulturno mediatorko bi bilo v vašem okolju najustreznejše?
- Katere aktivnosti, povezane s preventivo in podporo v primerih nasilja zaradi spola, bi kulturne mediatorke lahko izvajale?
- Kaj kulturne mediatorke potrebujejo za dobro opravljanje svoje vloge?
- Kako bi strokovni delavci, ki obravnavajo žrtve nasilja zaradi spola, lahko izkoristili prednost sodelovanja s kulturnimi mediatorkami?

Izzive/težave/zamisli beležite na liste papirja (A4) ali kartice za moderiranje in jih pripnite na tablo iz plute, da bodo vidni vsem. Spodbujajte udeležence, naj se domislijo čim več predlogov. Odvisno od teme je lahko koristno, če udeležencem, preden začnete zbirati predloge, daste nekaj časa (5 minut), da si uredijo misli, ne da bi jih pri tem kdo prekinjal.

Da prihranite čas in udeležence pripravite na nadaljnje delo, lahko podobne izpostavljene izzive/ideje zberete skupaj in jih, urejene po tematskih sklopih, pripnete na tablo.

VRSTA AKTIVNOSTI: plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 10–20 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: table iz plute, kartice za moderiranje, žeblički

UČINKI:

- Navajanje osrednje slovenske zakonodaje, ki določa okvir za strokovne službe, ki zagotavljajo podporo migrantkam, žrtvam nasilja zaradi spola
- Navajanje služb in storitev za podporo žrtvam v Sloveniji
- Predstavitev glavnih značilnosti vloge kulturne mediatorke
- Oris smernic za sodelovanje s kulturnimi mediatorkami
- Zasnova podpornih postopkov, ki izkoristijo potencial vloge kulturne mediatorke
- Načrtovanje aktivnosti za ozaveščanje v sodelovanju s kulturnimi mediatorkami

VIR: ni na voljo

6.11 Izbiranje tematskega kotička

CILJI: Izbrati temo in oblikovati skupine udeležencev z enakimi interesi, da se pripravite na aktivnosti, ki se izvajajo v manjših skupinah.

OPIS: Udeležencem ponudite različne teme, ki ste jih obdelali med predhodnimi aktivnostmi »Kulturna ... kaj?«, »Možganska nevihta«, Nema »talna« razprava ali Potovanje z vizijo. Teme so napisane bodisi na karticah ali na tablah z listi. Nekje v prostoru jih položite na tla ali jih pripnite na stene na različnih koncih prostora. Nato zaprosite udeležence, naj se sprehodijo po prostoru, si izberejo temo, ki se jim zdi najbolj zanimiva, in se postavijo zraven. Mogoče boste morali proces izbire nekoliko usmerjati, da se bodo na koncu udeleženci razvrstili v skupine približno enake velikosti. Udeležence lahko spodbudite, naj to uredijo sami z aktivnim pridobivanjem soudeležencev za to ali ono temo ali s sklepanjem kompromisov. Ni nujno, da vsaka tema dobi svoje zagovornike – neizbrane teme preprosto izločite.

VRSTA AKTIVNOSTI: plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 5–10 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: table iz plute, kartice za moderiranje, žeblički

UČINKI: ni specifičnih učinkov

VIR: po delu Kuhnt, Beate, Müllert, Norbert R. (1996): Moderationsfibel Zukunftswerkstätten. Verstehen -Anleiten - Einsetzen. Das Praxisbuch zur sozialen Problemlösungsmethode Zukunftswerkstatt. Neu-Ulm: AG SPAK prilagodil abif.

6.12 Analiza polja sil

CILJI: Analiza polja sil je primerna metoda za analiziranje vzrokov za zahtevno situacijo in razvijanje konkretnih možnosti za ukrepanje.

1. korak: V prvem koraku opredelite težavo, ki jo je treba rešiti, nato pa vodite delo v smeri proti zastavljenemu cilju – želeni situaciji. Temu postopku lahko sledite tudi pri drugih aktivnostih, opisanih v tem modulu, kot so »Možganska nevihta«, Potovanje z vizijo, Nema »talna« razprava, »Kulturna ... kaj?«.
2. korak: V drugem koraku naj skupina naredi seznam vseh sil, ki delujejo v nasprotni smeri od cilja (»zavirajoče sile«), in sil, ki pomagajo doseči želeni cilj.
3. korak: Nato naj skupina skupaj izbere tri najpomembnejše zavirajoče ali spodbujajoče sile. (To je mogoče narediti z dodeljevanjem točk: vsak udeleženec prejme 3 samolepilne lističe in jih dodeli silam, ki se mu zdijo najpomembnejše). To so vidiki, na katere se bo skupina osredotočila v naslednjem koraku.
4. korak: Udeleženci razpravljajo o ukrepih, s katerimi je mogoče ublažiti zaviralne sile in okrepiti spodbujajoče sile. Tako skupina razvije možnosti za ukrepe glede obeh vidikov.
5. korak (alternativa): Nazadnje skupine predstavijo svoje rezultate in jih predložijo za skupno razpravo. Udeleženci skupaj poskušajo najti načine za izboljšanje položaja skrepitevijo pozitivnih in blaženjem negativnih sile. V pomoč pri možganski nevihti naj table z listi visijo nekje, kjer jih lahko vsi vidijo.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v manjših skupinah, plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 60 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: table z listi, pisala, samolepilni lističi, vzorčna tabla z listi (kot dodatno sredstvo za to aktivnost)

UČINKI:

- Navajanje osrednje slovenske zakonodaje, ki določa okvir za strokovne službe, ki zagotavljajo podporo migrantkam, žrtvam nasilja zaradi spola
- Navajanje služb in storitev za podporo žrtvam v Sloveniji
- Predstavitev glavnih značilnosti vloge kulturne mediatorke
- Oris smernic za sodelovanje s kulturnimi mediatorkami
- Zasnova podpornih postopkov, ki izkoristijo potencial vloge kulturne mediatorke
- Načrtovanje aktivnosti za ozaveščanje v sodelovanju s kulturnimi mediatorkami

VIR: Bastian, Johannes / Combe, Arno / Langer, Roman (2007): Feedback-Methoden. Erprobte Konzepte, evaluierte Erfahrungen. Weinheim & Basel., adapted by abif

6.13 Razvijanje projektnega okvira

CILJI: Motivirati udeležence za realen razmislek o izvajanju svojih (projektnih) zamisli.

OPIS: S to aktivnostjo nadgrajujete zamisli, ki zbrane med aktivnostmi »Kulturna ... kaj?«, »Možganska nevihta«, Nema »talna« razprava, Potovanje z vizijo in Analiza polja sil. Z njo udeležencem daste možnost za razmislek o tem, kako bi svoje zamisli razvili in udejanjili v praksi ali kako se soočiti z izpostavljenimi izzivi in težavami.

Razdelite udeležence v manjše skupine in jih zaprosite, naj razvijejo projektni okvir za izbrano zamisel, izziv ali težavo. V pomoč pri delu jim lahko zastavite naslednja vprašanja:

- Kaj bi bilo treba izvesti?
- Kako bi bilo to treba izvesti?
- Kdo to izvaja oziroma kdo lahko to pomaga izvesti?
- Kdaj bi to morali izvesti?
- Kje bi to morali izvesti?

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v manjših skupinah

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15-30 minut

UČINKI:

- Navajanje osrednje slovenske zakonodaje, ki določa okvir za strokovne službe, ki zagotavljajo podporo migrantkam, žrtvam nasilja zaradi spola
- Navajanje služb in storitev za podporo žrtvam v Sloveniji
- Predstavitev glavnih značilnosti vloge kulturne mediatorke
- Oris smernic za sodelovanje s kulturnimi mediatorkami

- Zasnova podpornih postopkov, ki izkoristijo potencial vloge kulturne mediatorke
- Načrtovanje aktivnosti za ozaveščanje v sodelovanju s kulturnimi mediatorkami

Vir: Kuhnt, Beate / Müllert, Norbert R.(2006): Moderationsfibel. Zukunftswerkstätten. Verstehen – anleiten – einsetzen. Das Praxisbuch zur Sozialen Problemlösungsmethode Zukunftswerkstatt, SPAK, Neu-Ulm

6.14 Prvi korak

CILJI: Motivirati udeležence za konkretnije in podrobnejše razmišljanje o (projektnih) zamislih ali ukrepih, povezanih z izzivi ali problemi, prepoznanimi v predhodnih aktivnostih.

OPIS: S to aktivnostjo nadgrajujete zamisli, izzive ali težave, ki so bili izpostavljeni med aktivnostmi Kulturna ... kaj?«, »Možganska nevihta«, Nema »talna« razprava, Potovanje z vizijo in Analiza polja sil. Z njo udeležencem daste možnost za razmislek o tem, kako bi svoje zamisli razvili in udeležili v praksi ali kako se soočiti z izpostavljenimi izzivi in težavami. Aktivnost lahko izvajate kot dodatek, ki sledi aktivnosti Razvijanje projektnega okvira, ali kot samostojno vajo.

V prvem koraku udeleženci v manjših skupinah podrobneje opredelijo (projektne) zamisli ali ukrepe, povezane z izzivi in težavami. Odvisno od zamisli, izziva ali težave nato lahko napišejo pismo odločevalcem, pripravijo prvi koncept projekta zanje ali se pripravijo na pogovor z njimi.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v manjših skupinah, individualno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: listi papirja (A4), pisala

UČINKI:

- Navajanje osrednje slovenske zakonodaje, ki določa okvir za strokovne službe, ki zagotavljajo podporo migrantkam, žrtvam nasilja zaradi spola
- Navajanje služb in storitev za podporo žrtvam v Sloveniji
- Predstavitev glavnih značilnosti vloge kulturne mediatorke
- Oris smernic za sodelovanje s kulturnimi mediatorkami
- Zasnova podpornih postopkov, ki izkoristijo potencial vloge kulturne mediatorke
- Načrtovanje aktivnosti za ozaveščanje v sodelovanju s kulturnimi mediatorkami

Vir: Kuhnt, Beate / Müllert, Norbert R.(2006): Moderationsfibel. Zukunftswerkstätten. Verstehen – anleiten – einsetzen. Das Praxisbuch zur Sozialen Problemlösungsmethode Zukunftswerkstatt, SPAK, Neu-Ulm

7 Zaključevanje delavnice – povratne informacije in aktivnosti za prenos znanja

7.1 Hitre povratne informacije

CILJI: Pridobiti povratne informacije o usposabljanju ali sklopih usposabljanja od prav vsakega udeleženca ter raziskati razlike in podobnosti med njihovimi mnenji.

OPIS: Enemu od udeležencev dajte žogico (ali podoben predmet) in s tem pravico do besede. Drugi udeleženci ga ne smejo prekinjati, pač pa naj samo poslušajo.

Oseba, ki ima žogico, poda kratek komentar, bodisi prosto bodisi na podlagi strukturiranih vprašanj. Ne vi kot trener ne ostali udeleženci ne komentirate njegovih izjav.

Ko ta oseba konča, poda žogico drugemu udeležencu, ki z žogico zdaj dobi besedo. Postopek se nadaljuje, dokler vsi udeleženci ne dobijo priložnosti prispevati svoje mnenje.

Potem lahko udeleženci v končni razpravi komentirajo izjave in povlečejo zaključke.

Dobro je ponuditi vprašanja za strukturiranje podajanja mnenj, je pa pri metodi hitre povratne informacije pomembno, da zastavite zgolj eno vprašanje, denimo:

- Kako ste se počutili v skupini?
- Kaj vam je/ni bilo všeč?
- Kaj je pozitivno/negativno vplivalo na vašo pripravljenost za sodelovanje?
- Katere uvide ste med usposabljanjem pridobili?

VRSTA AKTIVNOSTI: skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15–30 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: predmet, ki ga je mogoče zlahka metati in loviti (npr. žogica)

VIR: Bastian, Johannes / Combe, Arno / Langer, Roman (2007): Feedback-Methoden. Erprobte Konzepte, evaluierte Erfahrungen. Weinheim & Basel, Beltz; Rabenstein, Reinhold / Reichel, René / Thanhoffer, Michael (2001): Das Methoden-Set. 5 Bücher für Referenten und Seminarleiterinnen: 4. Reflektieren. Münster, Ökotopia; Reich, Kersten (2007) (Ed.): Methodenpool. Dostopno na www.methodenpool.uni-koeln.de [20. 4. 2016]

7.2 Table z listi in odprtimi vprašanji/Konec usposabljanja: 4 do 6 koncev

CILJI: Zaključek učnega procesa oziroma procesa usposabljanja, npr. delavnice ali seminarja

OPIS: Bistvo te aktivnosti je evalvacija učnega procesa. Na štiri do šest koncev prostora razporedite table z listi, na katerih so podobe različnih vrst vremena. Udeleženci naj se postavijo k podobi, ki najbolje odraža njihovo počutje. Primeri razpoloženskih slik/vrst vremena so:

- sončno
- nevihtno
- megleno
- rahlo vetrovno
- deževno
- mračno

Skupine, ki so se zbrale okoli posamezne table, naj tematizirajo učni proces in zaključek usposabljanja (10–20 minut). Udeleženci naj se pogovarjajo o tem dnevu, o svojih izkušnjah in občutkih, ki jih doživljajo ob koncu srečanja.

Udeležence lahko povabite, naj si izberejo eno od kartic, ki opisuje, kaj je najbolj dragocena stvar, ki so jo pridobili z usposabljanjem. Na primer:

- Sem bolj zagnan/-a in motiviran/-a.
- Imam natančne načrte.
- Na usposabljanju nisem praktično nič pridobil/-a.
- Zmeden/-a sem in potrebujem malo več časa.
- Rad/-a bi izvedel/-a več o določeni temi.
- Čutim, da sem boljše pripravljen/-a na prihodnje situacije v zvezi z določeno temo, ki smo jo obravnavali danes.
- Na nekatere stvari zdaj gledam drugače.

Nasvet za trenerja: Vaje, ki vključujejo gibanje po prostoru, imajo širok razpon uporabe, denimo kot pomoč udeležencem pri medsebojnem spoznavanju ali v kombinaciji s številnimi drugimi vajami, predstavljenimi v tem priročniku. S psihološkega vidika takšne vaje bolj spodbujajo odprto sodelovanje in interakcijo med udeleženci, saj navadno ljudje, če dalj časa sedijo, postanejo bolj pasivni.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v skupinah

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 20–40 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: 4–6 tabel z listi, posejanih po različnih koncih prostora, na njih visijo podobe vremena; dovoljšne število kartic s trditvami o tem, kaj so udeleženci pridobili z usposabljanjem; predloga za različne vrste vremena

VIR: Rabenstein, Reinhold / Reichel, René / Thanhoffer, Michael (2001): Das Methoden-Set. 5 Bücher für Referenten und Seminarleiterinnen: 4. Reflektieren. Münster, Ökoptopia; Weidenmann, Bernd (2008): Handbuch Active Training. Die besten Methoden für lebendige Seminare. Weinheim & Basel, Beltz.

7.3 Učenje za prihodnost

CILJ: Raziskovanje učnega procesa, priprava prenosa znanja

OPIS: Spodbudite udeležence k razmisleku o lastnem učnem procesu z naslednjimi vprašanji, ki jih napišete na tablo ali projicirate na steno:

- Česa novega sem se naučil/-a na usposabljanju?
- Katero od novo pridobljenih veščin ali znanj si želim v prihodnje uporabljati?

Dovolite udeležencem dovolj časa, da razmislijo o teh vprašanjih in si naredijo zabeležke (10–15 minut). Vsak udeleženec lahko dobi svoj list papirja, ki ga lahko obdrži in ki ga nihče od ostalih ne bo videl. Na tem listu za razmislek lahko z barvami, simboli in skicami prosto orišejo svoj učni napredek in načrte za prenos pridobljenega znanja in veščin.

Po fazi samorefleksije udeležence razdelite v manjše skupine, v katerih se bodo pogovarjali o rezultatih svojega individualnega razmišljanja. V fazi manjših skupin udeleženci dobijo nove zamisli za prenos znanja, izvedo o novih težavah, na katere lahko naletijo, in o sredstvih in virih, s katerimi si pri tem lahko pomagajo. Udeleženci na karticah povzamejo najpomembnejše rezultate skupine na vprašanja »Česa smo se naučili? Katere veščine/katero znanje smo pridobili? Kako lahko pridobljena znanja/veščine uporabimo v naši vsakodnevni ali poklicni praksi?« Če želijo, lahko namesto ključnih besed uporabljajo slike ali simbole.

Potem naj vsaka skupina na kratko predstavi svoje rezultate in pripne kartice na tablo iz plute, na kateri jih po vsebini razporedite v sklope. V izogib nesporazumom lahko udeleženci pojasnijo, kaj so mislili s kakšno izjavo. Nato povzemite najpomembnejše rezultate in fotografirajte tablo ter tako dokumentirajte ideje udeležencev. Ker posnetek predstavlja pregled učnega napredka udeležencev in s tem uspešnost usposabljanja, je dobra podlaga za vašo samoevalvacijo.

Različica: Če ni dovolj časa za izvedbo celotne vaje, lahko preskočite fazo dela v manjših skupinah. Takoj po fazi samorefleksije naj udeleženci vsi skupaj razpravljajo o rezultatih.

VRSTA AKTIVNOSTI: individualno delo, delo v skupinah, plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 45 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: tabla z listi ali projektor z vprašanji, listi papirja in pisala za fazo samorefleksije, kartice in tabla iz plute za fazo dela v manjši skupini in plenarno delo

VIR: po delu *Common Method*, prilagodila Maria Gutknecht-Gmeiner

8 Gradivo

8.1 Izroček s primeri scenarijev za aktivnost "Družbeno-kulturne omejitve in psihološki učinek na otroke na begu"

1) Mlado dekle Blessing prihaja iz Benin Cityja v zvezni državi Edo v Nigeriji.

Ko je zapustila Nigerijo, je sanjerala o tem, da bi postala mojstrska šivilja in vstopila v svet evropske mode.

Ko je bila v Libiji, je morala približno 2 meseca bivati v »prehodni hiši«, kjer jo je posililo več moških.

Blessing je v Italijo prispela pred 20 dnevi in je nameščena v prvem sprejemnem centru.

Videti je zelo zaprta vase, zelo je suhljata, z delavci v sprejemnem centru ne govori in noče vzpostaviti odnosov z drugimi begunci, ki so tu nameščeni. Pri kosilu ne sedi z drugimi dekleti, ampak si vso hrano nadeva v skledo in si jo odnese nekam na samo. Noseča je.

2) Nicoleta je mladoletno dekle po rodu iz Romunije.

Živi v baraki na odročnem sicilijanskem podeželju, ki je ponoči zapuščeno. Čez dan dela na poljih, da si prisluži par evrov na dan. Svoj zaslužek ljubosumno hrani v škatlici v baraki. Denar bi rada poslala svoji materi, ki živi v Romuniji, in mlajšima bratcema.

Dekle, ki je še premlado, da bi delalo in poznalo nasilje, je ponoči podvrženo pretepanju in prisiljeno k zadovoljevanju spolnih želja svojega 'gospodarja', ki jo ima za sužnjo.

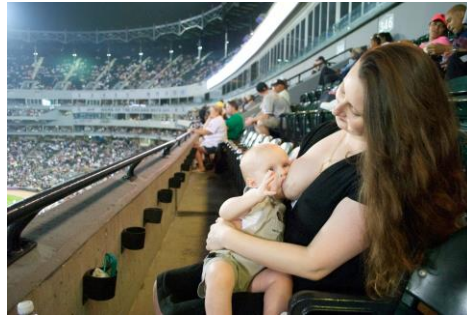
3) Maira je 16-letno dekle, ki je v Evropo prispela z ladjo in je bila nameščena v center za mladoletnike brez spremstva.

Maira prihaja iz Conakryja v Republiki Gvineji in je bila podvržena pohabljanju spolovil (FGM). Ni bila prva v svoji družini s to izkušnjo: njena sestra je pred kratkim umrla za posledicami tega postopka.

Potem ko so ji obrezali spolovila, so Mairo omožili s starejšim sorodnikom njenega očeta. Njena mama, ki se je poskušala temu zoperstaviti, je bila kruto umorjena pred očmi male Marie.

Potem ko so ji pomagali pobegniti, se je Maira odpravila v Libijo. Na tej poti je bila prisiljena k sodomiji in prodana. Končno je prejela pomoč neke Arabke, ki ji je pomagala na ladjo, namenjeno čez Sredozemsko morje proti italijanski obali.

8.2 Vzorčne fotografije

8.3 Izročki s scenariji za aktivnost “Komuniciranje z migrantskimi ženskami/dekleti, ki so preživele nasilje na podlagi spola”

IZROČEK »SCENARIJ ŠT. 1«

Ozadje primera

Telefonist na policijski postaji je prejel prijavo mladega dekleta, da ji je oče zagrozil s smrtjo, če ne bo odpotovala v Pakistan in se poročila s svojim bratrancem. Dekle čaka na policijski postaji na informativni razgovor.

Scenarij št. 1

Policista, ki vodita razgovor: višja policistka Sarah Smith (glavna izpraševalka), policist Tom Khan (drugi izpraševalec) – oba sta v uradnih uniformah.

Dekle je prišlo na policijsko postajo v spremstvu neke ženske. Predstavite sebe in svojega kolega, policista Khana, in pojasnite, da se bosta z dekletom pogovorila v sobi za zaslihanje, kjer boste pogovor lahko posneli in tako zagotovili, da bo vse, o čemer se boste pogovarjali, tudi zabeleženo. Dekletu poveste, da ji bosta s policistom Khanom oba zastavila nekaj vprašanj, da bi pridobila kar največ informacij. Vprašate, koga je dekle pripeljalo s seboj za podporo. Ženska pojasni, da je ena od kulturnih mediatork v njihovi skupnosti in da je prišla, da bi dekletu nudila podporo ali ji pomagala s tolmačenjem, če bi bilo potrebno.

V sobi za zaslihanje so 4 naslanjači in mizica. Na mizici stojijo vrč z vodo, kozarci in manjša škatla papirnatih robčkov.

Začnete s pogovorom in zaprosite dekle, naj vam pove vse. Opazite, da se med pogovorom z vami pogosto obrne na kulturno mediatorko za podporo in ohrabritev. Dekle razloži, da jo bodo v naslednjih nekaj tednih poslali v Pakistan, kjer naj bi z dogovorjeno poroko sklenila zakonsko zvezo s svojim bratrancem. Očitno je, da je v stiski, trese se in joče, medtem ko vam pove, da noče oditi, a da ji je oče zagrozil, da jo bo ubil, če ne bo šla, ker da bi s tem osramotila družino. Oče jo je v preteklosti že pretepel, ker je šla ven s sošolci s fakultete, česar pa ni prijavila.

Ko dekle neha govoriti, ji zastavite nekaj vprašanj. Govorite jasno in počasi in med pogovorom z dekletom vzdržujete očesni stik z njo. Nežno se nasmehnete in poskušate pogovor čim bolj olajšati. Zdi se, da ima dekle občasno težave z razumevanjem tega, kar poveste, zato se obrne h kulturni mediatorki in se z njo pogovarja s svojem maternem jeziku. Kulturna mediatorka ji odgovori, potem pa vpraša, ali bi smela tolmačiti za dekle, kadar ne bi razumela kakšne vaše besede ali fraze. Ko odgovorite pritrdilno, se dekle sprosti in gladko odgovarja na preostala vaša vprašanja. Nato dekletu nekaj vprašanj zastavi še policist Khan. Ko jo sprašuje, govori tiho, in čeprav vzpostavi očesni stik z njo, ne zadrži pogleda. Pogosto jo nagovori z imenom in v naslanjaču sedi tako, da se naslanja nazaj, stran od mize. Ko sta oba končala z izpraševanjem, se zahvalite dekletu in kulturni mediatorki in poveste, da se boste oglasili, če boste potrebovali več informacij ali če boste dekletu morali zastaviti še kakšno vprašanje. Dekletu še pojasnite, da boste zdaj začeli preiskovati njene navedbe in da se boste morda morali pogovoriti z drugimi člani njene družine, vključno z njenim očetom. Nazadnje preverite še, ali se dekle lahko zateče kam, kjer bo na varnem, in jo opomnite, naj pokliče policijo, če bo v nevarnosti.

Vprašanja za razpravo:

- Ali policijska postaja predstavlja varno in prijetno okolje?
- Kje bi utegnilo biti primernejše?
- Tolmačenje kulturne mediatorke – se lahko domislite kakšne slabosti tega? Kaj pa prednosti? S katerimi drugimi službami bi si še lahko pomagali?
- Kaj se je po vašem mnenju dobro obneslo?
- Kaj bi same morda naredile drugače?

Ozadje primera

Telefonist na policijski postaji je prejel prijavo mladega dekleta, da ji je oče zagrozil s smrtjo, če ne bo odpotovala v Pakistan in se poročila s svojim bratrancem. Dekle čaka na policijski postaji na informativni razgovor.

Scenarij št. 2

Policijski, ki vodita razgovor: višja kriminalistka Sarah Smith (glavna izpraševalka), kriminalistka Ellie Khan (druga izpraševalka) – obe sta v civilu.

Dekle je prišlo na policijsko postajo v spremstvu neke ženske. Predstavite sebe in svojo kolegico, kriminalistko Khan, in pojasnite, da se bosta z dekletom pogovorili v sobi za zaslišanje, kjer boste pogovor lahko posneli in tako zagotovili, da bo vse, o čemer se boste pogovarjali, tudi zabeleženo. Dekletu poveste, da ji bosta s kriminalistko Khan obe zastavili nekaj vprašanj, da bi pridobili kar največ informacij. Vprašate, koga je dekle pripeljalo s seboj za podporo. Ženska pojasni, da je ena od kulturnih mediatorok v njihovi skupnosti in da je prišla, da bi dekletu nudila podporo ali ji pomagala s tolmačenjem, če bi bilo potrebno.

V sobi za zaslišanje so 4 naslanjači in mizica. Na mizici stojijo vrč z vodo, kozarci in manjša škatla papirnatih robčkov.

Začnete s pogovorom in zaprosite dekle, naj vam pove vse. Opazite, da se med pogovorom z vami pogosto obrne na kulturno mediatorko za podporo in ohrabritev. Dekle razloži, da jo bodo v naslednjih nekaj tednih poslali v Pakistan, kjer naj bi z dogovorjeno poroko sklenila zakonsko zvezo s svojim bratrancem. Očitno je, da je v stiski, trese se in joče, medtem ko vam pove, da noče oditi, a da ji je oče zagrozil, da jo bo ubil, če ne bo šla, ker da bi s tem osramotila družino. Oče jo je v preteklosti že pretepel, ker je šla ven s sošolci s fakultete, česar pa ni prijavila.

Ko dekle pove svojo zgodbo do konca, začne z njo govoriti kriminalistka Khan. Vpraša jo, zakaj ni prijavila očeta, ko jo je pretepel? Vpraša jo tudi, ali se zaveda, kako bi lahko njene navedbe vplivale na njeno družino in ali je prepričana, da želi nadaljevati s pogovorom. Dekle je videti zelo vznemirjeno, spogleda se s kulturno mediatorko, ji pokima, nato pa privoli v nadaljevanje razgovora. Nagnete se naprej in se začnete pogovarjati z dekletom. Poveste ji, da boste morali gledati v svoje zabeležke, a da jo kljub temu, da je ne gledate, vseeno pozorno poslušate. Nato začnete dekle zasliševati o njeni zgodbi. Ker želite pridobiti kar največ informacij, jo večkrat zaprosite, naj zgodbo ponovi, da se tako prepričate, da ste dobro razumeli vse, kar je povedala. Dekle se obrne h kulturni mediatorki in z njo govori v svojem maternem jeziku. Kulturna mediatorka ji odgovori, potem pa vpraša, ali bi smela tolmačiti za dekle, kadar ne bi razumela kakšne vaše besede ali fraze. Odgovorite, da bi raje videli, da na razgovoru govori samo dekle. Nadaljujete s svojimi vprašanji. Ko končate, se zahvalite dekletu in kulturni mediatorki in poveste, da se boste oglasili, če boste potrebovali več informacij ali če boste dekletu morali zastaviti še kakšno vprašanje. Dekletu še pojasnite, da boste zdaj začeli preiskovati njene navedbe in da se boste morda morali pogovoriti z drugimi člani njene družine, vključno z njenim očetom. Nazadnje preverite še, ali se dekle lahko zateče kam, kjer bo na varnem, in jo opomnite, naj pokliče policijo, če bo v nevarnosti.

Vprašanja za razpravo:

- Ali policijska postaja predstavlja varno in prijetno okolje?
- Kje bi utegnilo biti primernejše?
- Katere službe bi se lahko poslužili, da bi dekletu pomagali razumeti in tolmačili bolje?
- Kaj se je po vašem mnenju dobro obneslo?
- Kaj bi same morda naredile drugače?

Ozadje primera

Telefonist na policijski postaji je prejel prijavo mladega dekleta, da ji je oče zagrozil s smrtjo, če ne bo odpotovala v Pakistan in se poročila s svojim bratrancem. Dekle čaka na policijski postaji na informativni razgovor.

Scenarij št. 3

Policista, ki vodita razgovor: višji kriminalist Pete Smith (glavni izpraševalec), kriminalist Tom Khan (drugi izpraševalec) – oba sta v civilu.

Dekle je prišlo na policijsko postajo v spremstvu neke ženske. Predstavite sebe in svojega kolega, kriminalista Khana, in pojasnite, da se bosta z dekletom pogovorila v sobi za zaslišanje, kjer boste pogovor lahko posneli in tako zagotovili, da bo vse, o čemer se boste pogovarjali, tudi zabeleženo. Dekletu poveste, da ji bosta s kriminalistom Khanom oba zastavila nekaj vprašanj, da bi pridobila kar največ informacij. Vprašate, koga je dekle pripeljalo s seboj za podporo. Ženska pojasni, da je ena od kulturnih mediatorok v njihovi skupnosti in da je prišla, da bi dekletu nudila podporo ali ji pomagala s tolmačenjem, če bi bilo potrebno. Dekle in kulturno mediatorko vprašate, ali jima lahko ponudite čaj, kavo ali vodo, in se opravičite, ker je oprema v sobi za zaslišanje zelo osnovna.

V sobi za zaslišanje so mizica in štirje trdi stoli.

Začnete s pogovorom in zaprosite dekle, naj vam pove vse. Opazite, da se med pogovorom z vami pogosto obrne na kulturno mediatorko za podporo in ohrabritev. Dekle razloži, da jo bodo v naslednjih nekaj tednih poslali v Pakistan, kjer naj bi z dogovorjeno poroko sklenila zakonsko zvezo s svojim bratrancem. Očitno je, da je v stiski, trese se in joče, medtem ko vam pove, da noče oditi, a da ji je oče zagrozil, da jo bo ubil, če ne bo šla, ker da bi s tem osramotila družino. Oče jo je v preteklosti že pretepel, ker je šla ven s sošolci s fakultete, česar pa ni prijavila.

Ko dekle pove svojo zgodbo do konca, začne z njo govoriti kriminalist Khan. Vpraša jo, zakaj ni prijavila očeta, ko jo je pretepel? Vpraša jo tudi, ali se zaveda, kako bi lahko njene navedbe vplivale na njeno družino in ali je prepričana, da želi nadaljevati s pogovorom. Dekle je videti zelo vznemirjeno, spogleda se s kulturno mediatorko, ji pokima, nato pa privoli v nadaljevanje razgovora. Nagnete se naprej in se začnete pogovarjati z dekletom. Poveste ji, da boste morali gledati v svoje zabeležke, a da jo kljub temu, da je ne gledate, vseeno pozorno poslušate. Nato začnete dekle zasliševati o njeni zgodbi. Ker želite pridobiti kar največ informacij, jo večkrat zaprosite, naj zgodbo ponovi, da se tako prepričate, da ste dobro razumeli vse, kar je povedala. Dekle se obrne h kulturni mediatorki in z njo govori v svojem maternem jeziku. Kulturna mediatorka ji odgovori, potem pa vpraša, ali bi smela tolmačiti za dekle, kadar ne bi razumela kakšne vaše besede ali fraze. Odgovorite, da bi raje videli, da na razgovoru govori samo dekle. Nadaljujete s svojimi vprašanji. Ko končate, se zahvalite dekletu in kulturni mediatorki in poveste, da se boste oglasili, če boste potrebovali več informacij ali če boste dekletu morali zastaviti še kakšno vprašanje. Dekletu še pojasnite, da boste zdaj začeli preiskovati njene navedbe in da se boste morda morali pogovoriti z drugimi člani njene družine, vključno z njenim očetom. Nazadnje preverite še, ali se dekle lahko zateče kam, kjer bo na varnem, in jo opomnite, naj pokliče policijo, če bo v nevarnosti.

Vprašanja za razpravo:

- Ali policijska postaja predstavlja varno in prijetno okolje?
- Kje bi utegnilo biti primernejše?
- Katere službe bi se lahko poslužili, da bi dekletu pomagali razumeti in tolmačili bolje?
- Kaj se je po vašem mnenju dobro obneslo?
- Kaj bi same morda naredile drugače?

8.4 Analiza polja sil

Primer table za aktivnost »Analiza polja sil« (Poglavje 6.12, str. 42)

